

Beleidsplan (afval)waterbeheer Maas en Mergelland 2013-2017

Samenwerking (afval)waterbeheer Maas en Mergelland

Grontmij Nederland B.V.
De Bilt, 17 december 2012

Verantwoording

Titel : Beleidsplan (afval)waterbeheer Maas en Mergelland 2013-2017

Subtitel :

Projectnummer : 316516

Referentienummer : GM-0076896 BP MenM

Revisie : D1

Datum : 17 december 2012

Auteur(s) : Elwin Leusink MSc, ir. Karst Jan van Esch

E-mail adres : karstjan.vanesch@grontmij.nl

Gecontroleerd door : projectgroep

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dr.ir. Aad J. Oomens

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
De Holle Bilt 22
3732 HM De Bilt
Postbus 203
3730 AE De Bilt
T +31 30 220 74 44
F +31 30 220 02 94
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1	Start..... 11
1.1	Aanleiding 11
1.2	Opbouw..... 12
1.3	Geldigheidsduur 12
1.4	Leeswijzer beleidsplan 13
2	Visie en ontwikkeling..... 14
2.1	Waarom afvalwaterketenzorg en visie 14
2.2	Ontwikkelingen..... 15
2.3	De verschillende afvalwaterstromen 18
3	Samenhang..... 20
3.1	Het watersysteem 20
3.2	Regenwaterstructuur..... 22
3.3	De afvalwaterketen: OAS-en 22
3.4	KRW maatregelen..... 23
3.5	Aandachtpunten WRO / WBL 23
4	Ambities 25
4.1	Algemeen 25
4.2	Doelstellingen voor de afvalwaterketentaken 25
4.3	Benutten van samenhang door samenwerking 26
4.4	Stedelijk afvalwater 27
4.5	Zuivering van stedelijk afvalwater 28
4.6	Hemelwater 29
4.7	Grondwater 34
4.8	Financiën..... 36
5	Samenwerking 39
5.1	Algemeen 39
5.2	Doel samenwerking 39
5.3	Proces 40
5.4	Operationele taken..... 41
5.5	Omgaan met vervanging en relining (investeringen) 42
5.6	Overige afspraken..... 43
5.7	Besparingen 44
6	Actie- en uitvoeringsprogramma 45
6.1	Algemeen 45
6.2	Acties 45
6.3	Korte karakterisering acties 47
6.4	Verdeling externe kosten 54
6.5	Tijdsbeslag 55
6.6	Besparingen (minder meer) 55

- Bijlage 1: Operationele kengetallen
- Bijlage 2: Afspraak standaard levensduren, eenheidsprijzen c.a.
- Bijlage 3: Actie- en uitvoeringsprogramma samenwerking
- Bijlage 4: Wetsteksten
- Bijlage 5: Maatregelen 'van helder naar schoon water'

Samenvatting

Vertrekpunt

Wij, als

- Gemeente Eijsden-Margraten (25.000 inwoners)
- Gemeente Gulpen-Wittern (15.000 inwoners)
- Gemeente Maastricht (121.000 inwoners)
- Gemeente Meerssen (19.500 inwoners)
- Gemeente Simpelveld (11.000 inwoners)
- Gemeente Vaals (9.800 inwoners)
- Gemeente Valkenburg aan de Geul (17.000 inwoners)
- Waterschap Roer en Overmaas en
- Waterschapsbedrijf Limburg

hebben het plan opgevat om gezamenlijk en in samenwerking nieuwe plannen op te stellen voor de afvalwaterketen: Samenwerking (Afval)waterbeheer Maas en Mergelland. Ook Rijkswaterstaat is in de projectgroep vertegenwoordigd. Het gezamenlijk opstellen van beleid en beleidsuitgangspunten voor het (afval)waterbeheer Maas en Mergelland is onze eerste stap op weg naar verdergaande, structurele samenwerking.

Dit beleidsplan (afval)waterbeheer bestaat uit twee delen:

- een gezamenlijk deel dat hier voorligt met ambities, beleidsuitgangspunten en een actieprogramma;
- een lokaal deel waarin de vertaling naar het gemeentelijk rioleringsbeleid is opgenomen (het wettelijk verplichte GRP). Op dit moment hebben Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen nieuwe GRP'n opgesteld. Bij de andere gemeenten zijn al verbrede GRP'n aanwezig. Als die gemeenten de komende jaren hun GRP'n actualiseren, voegen ze deze aan het gezamenlijke deel toe, net als het Waterbeheerplan van het waterschap en de zuiveringsplannen van het waterschapsbedrijf.

Visie en ambities

Samenwerken is belangrijk om de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water van 2011 te kunnen bereiken: een aanzienlijke beperking van de stijging van de kosten in 2020.

Onze Samenwerking (Afval)waterbeheer Maas en Mergelland heeft drie belangrijke doelstellingen:

- het vergroten van de kwaliteit van onze dienstverlening aan burgers en bedrijven: door specialisatie van taken binnen de organisaties verhogen we de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven;
- het verminderen van de personele kwetsbaarheid van onze eigen organisatie; over de organisaties heen ontstaat een goed beeld van de afvalwaterketen binnen onze regio en de specifieke lokale aandachtspunten. Dit maakt het mogelijk in voorkomende gevallen elkaar te ondersteunen of (deels) te vervangen bij planvorming en uitvoering van watertaken;

- kostenbesparing ten opzichte van de huidige GRP'n.

Vertaald in ambities:

1) We zijn gelijkwaardige partners: gemeenten en waterschap/waterschapsbedrijf. Samenhang tussen (afval)waterketen en watersysteem is het vertrekpunt voor samenwerking. Bewustwording en inbreng van burgers en bedrijven is hierbij van belang, zeker als het gaat om preventie. Samenwerking is maatwerk en heeft kwetsbaarheidsvermindering, kwaliteitsverhoging en kostenbesparing tot doel.

Basis voor dit beleidsplan is een gedeelde en gezamenlijke visie op de afvalwaterketen op lange termijn (weergegeven in de kaders). De onderdelen van onze visie zijn verwoord in ambities.

We gaan duurzaam om met afvalwater. We scheiden verschillende afvalwaterstromen (huishoudelijk, bedrijfsafvalwater, hemelwater en grondwater) en voorkomen verontreiniging voorkomen. Alle bruikbare componenten (mineralen, energie, schoon water) in het afvalwater gebruiken we. Wat we niet kunnen hergebruiken, brengen we (lokaal) in het milieu terug, na eventueel lokaal behandeld te zijn. Reststromen die dan nog overblijven, behandelen we in de zuiveringsinstallatie waarna ze in het milieu worden gebracht. De zuiveringsinstallatie werkt hierbij volgens de best beschikbare technieken, waarbij zo min mogelijk reststoffen overblijven en zo min mogelijk energie wordt gebruikt. Gemeente, waterschap en perceeleigenaar hebben in de afvalwaterketen een gedeelde verantwoordelijkheid.

Vertaald in ambities:

2) We zien afvalwater als potentiële bron van nuttige grondstoffen, energie en water. Negatieve effecten vanuit de (afval)waterketen op het watersysteem voorkomen we zoveel mogelijk. De KRW is hiervoor leidraad, waarbij doelmatigheid, effectiviteit en kosten van maatregelen in samenhang worden afgewogen.

Bij het verwerken van afvloeiend hemelwater spelen het klimaat en de openbare ruimte een belangrijke rol. Niet al het hemelwater kan of hoeft via buizen worden afgevoerd. We vinden het belangrijk dat schoon afvloeiend hemelwater als het kan bovengronds wordt aangeboden. Daardoor "verweven" we de ruimtelijke ordening en de hemelwaterzorg steeds meer. De eigenheid van het heuvellandschap speelt hierin een belangrijke rol omdat water nu eenmaal naar het laagste punt stroomt. Door optimaal gebruik te maken van de openbare ruimte zijn we goed toegerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

Vertaald in ambities:

- 3) We betrekken klimaatverandering en duurzaamheid bij het in stand houden en verbeteren van de afvalwaterketen.
- 4) We streven naar ontvlechting van hemelwater, grondwater en stedelijk afvalwater (indien dit op een doelmatige kosteneffectieve manier mogelijk is).
- 5) We maken burgers en bedrijven bewust van de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de verwerking van hemelwater afkomstig van eigen perceel, ze worden ontzorgd als dat nodig en doelmatig is. Daarbij geldt eerst overtuigen, daarna pas afdwingen.

Water in de grond is een natuurlijk verschijnsel dat we zoveel mogelijk op een natuurlijke manier willen laten functioneren. Nieuwe hinder wordt voorkomen en op langere termijn is bestaande hinder weggenomen.

Vertaald in ambities:

6) We maken burgers en bedrijven bewust van de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de zorg voor grondwater op eigen perceel, ze worden ontzorgd als dat nodig en doelmatig is. Onderzoek in dit kader zetten we samen met het waterschap op.

Wij voeren de zorg voor de afvalwaterketen zó uit dat de volksgezondheid wordt beschermd, een goede leefomgeving wordt bevorderd en schade aan het milieu wordt voorkomen. We houden de kosten hiervoor zo laag mogelijk en werken waar mogelijk en zinvol samen, met elkaar, maar mogelijk ook met andere partijen.

Vertaald in ambities:

7) We streven ernaar dat de financiële uitgangspunten van de gemeenten zoveel mogelijk gelijk zijn, wat overigens niet betekent dat elke gemeente ook een gelijke heffing krijgt.

Samenhang

Het watersysteem in ons Maas en Mergelland is bijzonder: we hebben veel kwetsbare beken die belangrijk zijn voor onze natuur. Al het water dat in ons gebied valt, wordt via deze kwetsbare beken en andere wateren afgevoerd naar uiteindelijk de Maas.

Water is een belangrijke drager van het landschap en het ecologisch functioneren. We realiseren ons dat een gezond ecosysteem een absolute randvoorwaarde is voor de leefbaarheid maar ook voor het economisch belangrijke recreatie en toerisme.

De afvalwaterketen van riolering en zuivering is onlosmakelijk verbonden met het watersysteem via overstorten en regenwateruitlaten en via de rioolwaterzuiveringsinrichting (de lozing van effluent). Het kader voor het kijken naar de afvalwaterketen is daarom het totale waterbeheer in ons gebied.

Samenwerking

De afgelopen maanden bouwden we aan de samenwerking. Daartoe zijn werkwijzen geanalyseerd en samen besproken, zijn verschillen in aanpak zichtbaar gemaakt en zijn ambities, doelen en uitgangspunten op elkaar afgestemd. Hierdoor is de basis gelegd om doelmatigheidswinst te realiseren.

Op de samenwerkingstrap (bron: Leertouwer, Van Dijck en U (2010)) hebben we zo het stadium waarden bereikt en zijn we op weg naar vertrouwen.

Opbrengsten samenwerking

Samenwerken levert ook de eerste concrete resultaten op.

Voor het operationeel beheer gaat het dan vooral om het hanteren van gezamenlijke uitgangspunten, standaardlevensduren en eenheidsprijzen. Daarmee leggen we de basis om meer te gaan uitwisselen en doelmatigheidsverbetering te gaan vastleggen.

Voor de investeringen gaat het vooral om de langcyclische processen zoals vervanging en renovatie. Gezamenlijke uitgangspunten hebben we onder andere vastgelegd over:

- Technische afschrijvingstermijnen;
- Aanpak strategische planning vervanging en relining;
- Aanpak OAS en KRW-maatregelen;

Actieprogramma

De afspraken over beleidsuitgangspunten en gerealiseerde besparingen zijn slechts de eerste stap. De gezamenlijke analyse maakt een aantal belangrijke samenwerkingsmogelijkheden zichtbaar, waarvoor we acties benoemen. Voor een groot deel betreffende acties gezamenlijk onderzoek, waarmee we de beste werkwijzen bepalen. Daarna kan de daadwerkelijke besparing op operationele taken zijn beslag krijgen.

Ons actieprogramma is in Tabel A weergegeven. Om het geheel in tijd en benodigde inspanning realiseerbaar te maken, prioriteren we de acties.

Tabel A: Gezamenlijk Actieprogramma Maas en Mergelland**Actieprogramma samenwerking Maas en Mergelland**

Nr.	Omschrijving	Prioriteit	Periode	Frequentie
Algemeen en coördinatie				
1	Communicatie richting burger	1	2013-2017	jaarlijks
2	Uitwerking KRW-maatregelen	1	2013-2014	eenmalig
3	Uitwerking afvalwaterakkoorden: toezicht, handhaving en opstarten mogelijke nieuwe OAS'n	1	2013-2014	eenmalig
4	Organiseren één locatie om te werken	1	2013-2017	jaarlijks
5	Uitwerking organisatie samenwerking	1	2013-2014	eenmalig
6	Programmamanagement AWP/actielijst: aansturen samenwerking	1	2013-2017	jaarlijks
7	Ontwikkelen juridisch instrumentarium lozingen	1	2013-2014	eenmalig
8	Relatie waterschap - gemeenten: normen (bijv. regenwaterbuffers) bespreken, afstemmen en vastleggen	2	2015	1x per 5 jaar
9	Contact met afvalwatercollega's over de grens onderhouden	3	2016-2017	jaarlijks
10	Vergelijkbaar maken financiële uitgangspunten: één gezamenlijke heffingsgrondslag?, kostendekkingsmodel	3	2016-2017	jaarlijks
11	Opstellen nieuw AWP incl. GRP'n	3	2016-2017	1x per 5 jaar
Onderhoud en vervanging				
12	Opstellen moederbestek voor inspectie en reiniging	1	2013-2014	eenmalig
13	Plan opstellen voor afstemming onderhoudstaken gemeenten - waterschap: onderhoud rioolstelsel, baggeren, onderhoud regenwaterbuffers, maaien sloten, etc.	1	2013-2014	eenmalig
14	Afkoppelambities: bijhouden hoeveel er wordt afgekoppeld	1	2013-2017	jaarlijks
15	Vervangen met opgraven vs. relinen: bijhouden afstanden en kosten per meter	1	2013-2017	jaarlijks
16	Inspectie- en reinigingsfrequentie: onderzoek naar ideale situatie	2	2015	eenmalig
17	Inspectieresultaten: werkwijze beoordeling	2	2015	eenmalig
Databeheer en rekenen				
18	Verdere uitwerking strategisch meetplan	1	2013-2014	eenmalig
19	Uitgangspunten BRP'n vaststellen	1	2013-2014	eenmalig
20	BRP'n controleren, actualiseren	1	2013-2017	jaarlijks
21	Inventarisatie huidige situatie en samenwerkingskansen databeheer	1	2013-2014	eenmalig
22	Uitwerken samenwerking databeheer	2	2015	eenmalig
23	Grondwatermeetnet: meetplan en voorbereiding	2	2015	eenmalig
24	Grondwatermeetnet: verwerking data en onderzoek	2	2015	jaarlijks
Toekomstgericht onderzoek				
25	Relatie met RO: contacten verbeteren en procedures stroomlijnen	1	2013-2014	eenmalig
26	Duurzame onkruidbestrijding: vergroten inzicht en bepalen van gemeenschappelijke lijn	1	2013-2014	eenmalig
27	Onderzoek rioolvreemd water	2	2015	eenmalig
28	Klimaatadaptatie: o.a. hittestress, buienradar, inzicht in afstromen hemelwater	2	2015	eenmalig
29	Pilots nieuwe sanitatie	3	2016-2017	eenmalig
30	Omgang met IBA's: doorgaan, uitbreiden of afschaffen?	3	2016-2017	eenmalig

Kostenbesparing

Door samen het actieprogramma uit te voeren, besparen we op de onderzoekskosten. Als we rekening houden met de extra eigen personele inzet, halen we als regio nog steeds een voordeel van circa € 220.000,- in de planperiode.

Wanneer we in de GRP'n relining als alternatief voor (een deel) van de vervanging van riolen opnemen, besparen we ten opzichte van de eerdere GRP'n.

Verdere besparingen op operationele taken moeten duidelijk worden door de uitvoering van de acties uit het actieprogramma.

Kwaliteitsverbetering

Met samenwerken kunnen we werkzaamheden spreiden. Niet iedereen hoeft alles te doen.

Hierdoor kunnen we meer aandacht aan bijvoorbeeld onderzoeken besteden, waardoor de kwa-

liteit toeneemt. Ook voeren we onderzoeken uit waar we anders niet aan toe waren gekomen, maar die wel de kwaliteit van onderbouwen van maatregelen verhoogd.

Vermindering van de personele kwetsbaarheid

Met het invullen van de vorm van samenwerken is in 2012 gestart. Er is een onderzoeksrapportage uitgebracht, die verder wordt uitgewerkt. Personele kwetsbaarheid verminderen we door het instellen van “koppels” van medewerkers en leerkringen waarin we kennis uitwisselen (“Samenwerken aan afvalwater in de regio Maas en Mergelland”, september 2012).

1 Start

1.1 Aanleiding

Samenwerking in de afvalwaterketen staat volop in de belangstelling. Op Rijksniveau is aan de hand van het “feitenonderzoek” geconcludeerd dat er doelmatigheidswinst is te behalen door als gemeenten onderling en met het waterschap meer samen te werken. Een eerste stap op weg naar verdergaande, structurele samenwerking is het gezamenlijk opstellen van beleid en beleidsuitgangspunten voor de afvalwaterketen. Vanuit deze stap kunnen de komende jaren operationele voordelen worden behaald en worden omgezet in lagere maatschappelijke kosten (doelmatigheidswinst).

Wij, als

- Gemeente Eijsden-Margraten (25.000 inwoners)
- Gemeente Gulpen-Wittem (15.000 inwoners)
- Gemeente Maastricht (121.000 inwoners)
- Gemeente Meerssen (19.500 inwoners)
- Gemeente Simpelveld (11.000 inwoners)
- Gemeente Vaals (9.800 inwoners)
- Gemeente Valkenburg aan de Geul (17.000 inwoners)
- Waterschap Roer en Overmaas en
- Waterschapsbedrijf Limburg

hebben het plan opgevat om gezamenlijk en in samenwerking nieuwe plannen op te stellen voor de afvalwaterketen: Samenwerking (Afval)waterbeheer Maas en Mergelland. Ook Rijkswaterstaat is in de projectgroep vertegenwoordigd.

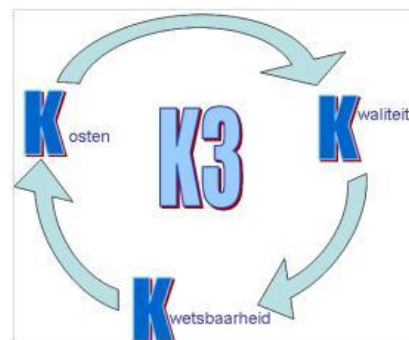
Samenwerken is belangrijk om de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water van 2011 te bereiken: een beperking van de stijging van de kosten in 2020, kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidvermindering.

Als gemeenten hebben we op grond van de Wet milieubeheer (10.33a) en de Waterwet (3.5 en 3.6) drie zorgplichten:

1. zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
2. zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
3. zorgplicht voor grondwatermaatregelen (onder voorwaarden).

Het waterschap heeft op grond van de Waterwet (3.4) een

4. zorgplicht voor (transport en) zuivering van stedelijk afvalwater.

figuur 1-1: Doelen van samenwerking

De exploitatie van transportsysteem en zuiveringen is door het waterschap Roer en Overmaas ondergebracht bij het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL).

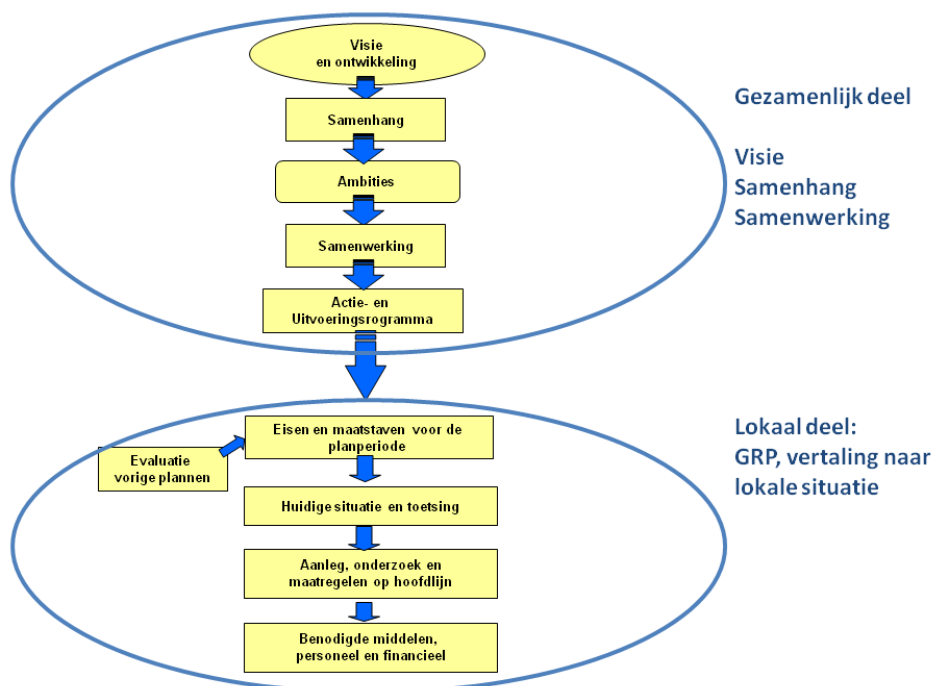
Dit “Beleidsplan (afval)waterbeheer Maas en Mergelland” gaat over hoe we om willen gaan met de afvalwaterketen in het Maas en Mergellandgebied, over de relatie tussen de riolering en de zuiveringen (Bosscherveld, Heugem-Limmel en Sijpeveld-Wijlre), over de samenhang met het totale waterbeheer in ons gebied, over gezamenlijke uitgangspunten en over de mogelijkheden en voordelen van verdergaande samenwerking met als doel om effectiever en efficiënter de maatschappelijke middelen in te zetten.

1.2 Opbouw

De totale planvorm voor het (afval)waterbeheer in onze regio bestaat uit twee delen:

- Dit beleidsplan (Afval)waterbeheer Maas en Mergelland als een gezamenlijk deel met visie, ambities, beleidsuitgangspunten en een actie- en uitvoeringsprogramma;
- Een lokaal deel waarin we de vertaling naar het gemeentelijk rioleringsbeleid opnemen (het wettelijk verplichte GRP). Op dit moment hebben Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen nieuwe GRP’n opgesteld. Bij de andere gemeenten zijn al verbrede GRP’n aanwezig. Als die gemeenten de komende jaren hun GRP’n actualiseren, kunnen deze aan het gezamenlijke deel worden toegevoegd, net als het Waterbeheerplan van het waterschap en de zuiveringsplannen van het waterschapsbedrijf.

In 2017 stellen we met elkaar een nieuw plan op, waarin dan ook gelijktijdig alle lokale plannen kunnen worden opgenomen.

Figuur 1-2: Opbouw planvorming (afval)waterbeheer Maas en Mergelland

1.3 Geldigheidsduur

De geldigheidsduur van dit beleidsplan, gericht op het (afval)waterbeheer is vijf jaar: 2013 t/m 2017. De peildatum is 1 januari 2013 en alle genoemde bedragen zijn op prijspeil 1 januari 2013. In 2017 evalueren en actualiseren we dit plan binnen de samenwerking Maas en Mergelland.

1.4 Leeswijzer beleidsplan

We gaan eerst in op het waarom van de afvalwaterketenzorg en de visie daarbij. We schetsen de belangrijkste ontwikkelingen.

In hoofdstuk 3 schetsen we de samenhang tussen (afval)water keten en watersysteem, die in ons gebied erg belangrijk is.

Hoofdstuk 4 gaat in op de ambities zoals die in juni 2012 door de bestuurders zijn omarmd.

In hoofdstuk 5 beschrijven het proces dat we het afgelopen jaar hebben doorlopen, op zoek naar samenwerkingsmogelijkheden, de basis daarvoor en afspraken die we daarover hebben gemaakt. Hoofdstuk 6 geeft het actie- en uitvoeringsprogramma met de gezamenlijke acties die de komende planperiode worden uitgevoerd, en die gaan leiden tot verdergaande kostenbesparingen, kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsvermindering, de drie K's..

Over de *organisatie* van de verdergaande samenwerking is apart gerapporteerd.

2 Visie en ontwikkeling

2.1 Waarom afvalwaterketenzorg en visie

Met de afvalwaterketenzorg (riolering + zuivering) willen we:

- de volksgezondheid beschermen;
- bijdragen aan schoon water (van “helder” naar “schoon” water);
- zorgen voor droge voeten;
- bijdragen aan een goed en duurzaam leefmilieu.

De kijk op afvalwater is aan het veranderen. Tot voor kort werd al het afvalwater gezien als afvalstof die we, met het oog op de volksgezondheid, snel uit onze directe leefomgeving moeten verwijderen. Dit beeld verandert. In afvalwater zitten nuttige grondstoffen en energie die we kunnen (her)gebruiken.

VISIE Afvalwaterketen lange termijn

We gaan duurzaam om met afvalwater. We scheiden de verschillende afvalwaterstromen (huishoudelijk, bedrijfsafvalwater, hemelwater en grondwater) en voorkomen verontreiniging voorkomen. Alle bruikbare componenten (mineralen, energie, schoon water) in het afvalwater gebruiken we. Wat we niet kunnen hergebruiken, brengen we (lokaal) in het milieu terug, na eventueel lokaal behandeld te zijn. Reststromen die dan nog overblijven, behandelen we in de zuiveringsinstallatie waarna ze in het milieu worden gebracht. De zuiveringsinstallatie werkt hierbij volgens de best beschikbare technieken, waarbij zo min mogelijk reststoffen overblijven en zo min mogelijk energie wordt gebruikt.

Gemeente, waterschap en perceeleigenaar hebben in de afvalwaterketen een gedeelde verantwoordelijkheid.

Bij het verwerken van afvloeiend hemelwater spelen het klimaat en de openbare ruimte een belangrijke rol. Niet al het hemelwater kan of hoeft via buizen worden afgevoerd. We vinden het belangrijk dat schoon afvloeiend hemelwater als het kan bovengronds wordt aangeboden. Daardoor “verweven” we de ruimtelijke ordening en de hemelwaterzorg steeds meer. De eigenheid van het heuvellandschap speelt hierin een belangrijke rol omdat water nu eenmaal naar het laagste punt stroomt. Door optimaal gebruik te maken van de openbare ruimte zijn we goed toegerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

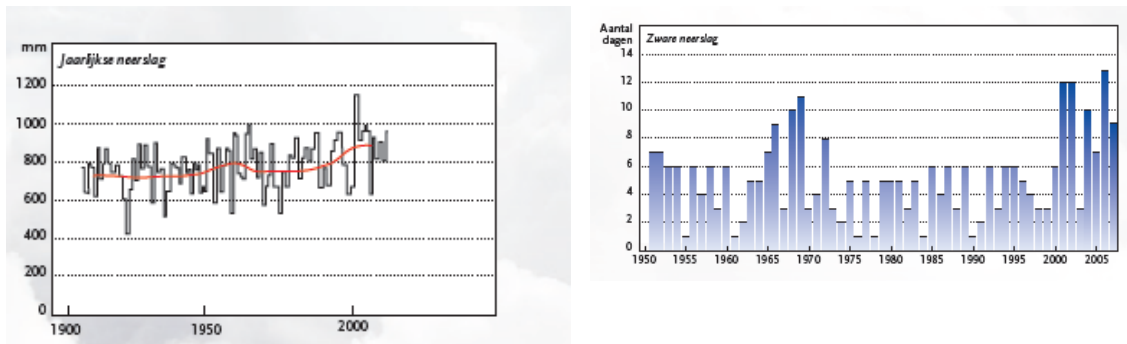
Water in de grond is een natuurlijk verschijnsel dat we zoveel mogelijk op een natuurlijke manier willen laten functioneren. Nieuwe hinder wordt voorkomen en op langere termijn is bestaande hinder weggenomen.

Wij voeren de zorg voor de afvalwaterketen zó uit dat de volksgezondheid wordt beschermd, een goede leefomgeving wordt bevorderd en schade aan het milieu wordt voorkomen. We houden de kosten hiervoor zo laag mogelijk en werken waar mogelijk en zinvol samen, met elkaar, maar mogelijk ook met andere partijen.

2.2 Ontwikkelingen

2.2.1 Klimaatbestendigheid

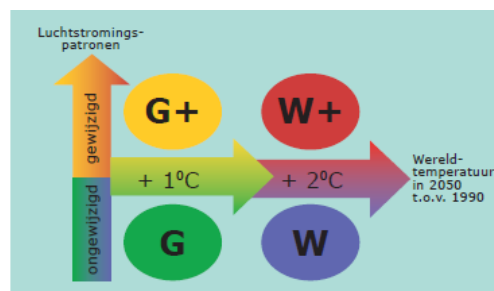
Ons klimaat is aan het veranderen. Nut en noodzaak om het klimaatvraagstuk aan te pakken staan politiek eigenlijk niet meer ter discussie. De gemiddelde temperatuur stijgt en heeft ook duidelijk invloed op de jaarlijkse neerslag en de neerslagintensiteit (zie figuren hieronder).

Figuur 2-1: Klimaatontwikkeling

Het KNMI heeft in 2006 een viertal klimaatscenario's gepresenteerd. In elk van deze scenario's is een aantal gemeenschappelijke kenmerken te zien:

- de opwarming zet door en zorgt voor zachtere winters en warmere zomers;
- de winters worden gemiddeld natter en ook extreme neerslaghoeveelheden komen vaker voor;
- de hevigheid van buien in de zomer neemt toe, maar het aantal regendagen daalt;
- perioden van langdurige droogten zullen vaker voorkomen.

Figuur 2-2: Klimaatscenario's

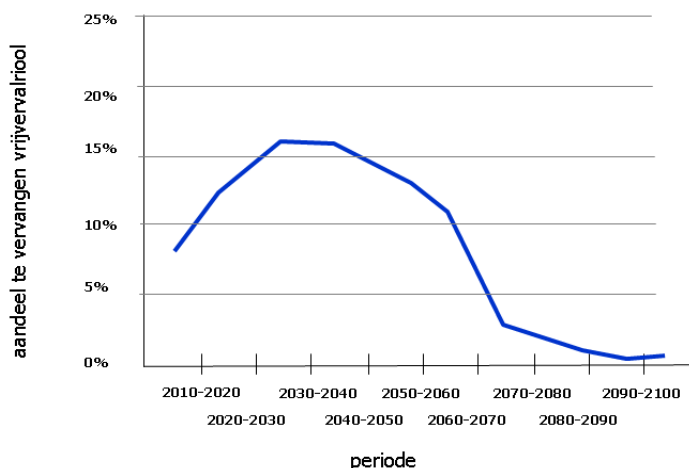
De capaciteit van onze ondergrondse leidingsystemen is niet berekend op extremen. (Tijdelijke) opvang van extreme neerslag vraagt om oplossingen in de openbare ruimte en in het watersysteem. Zeker in een hellend gebied als het onze, waar water snel naar het laagste punt stroomt en daarbij vaak ook veel materiaal (bijvoorbeeld grond) "meeneemt", moeten er goede maatregelen worden getroffen om schade te voorkomen. Het ontwerp van de openbare ruimte moet, op maatschappelijk verantwoorde wijze, structureel aangepast worden om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dit proces wordt adaptatie aan klimaatverandering genoemd.

We moeten onderzoeken hoe we de gevolgen van extremere neerslag, maar ook van langdurige droogtes kunnen opvangen.

2.2.2 Vervangingsopgave

De Benchmark Rioleringszorg maakt duidelijk dat de komende jaren een aanzienlijke stijging optreedt in de (1^e) vervanging van riolering.

De opgave is daarmee ook groter dan de realisatie over de laatste jaren. In de voorbereiding en uitvoering gaat dit de nodige aandacht vragen. Dit geldt overigens niet voor iedere gemeente binnen onze samenwerking. Bij gemeenten met een jonger stelsel komt de piek later.

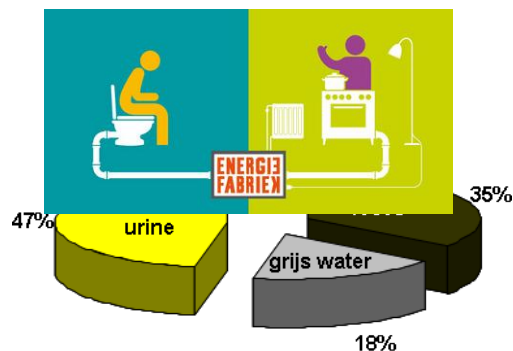

Figuur 2-3: Eerste vervangingsgolf riolering Nederland

2.2.3 Duurzaamheid

Afvalwater bevindt zich in een kringloop. Tijdens die kringloop raakt van oorsprong schoon water door het gebruik verontreinigd en worden waterstromen toegevoegd al dan niet met bijbehorende verontreinigingen. Aan het eind van de kringloop halen we die verontreinigingen er weer uit en brengen we het gereinigde water terug in het watersysteem. Uit oogpunt van duurzame ontwikkeling moet die kringloop gesloten zijn, worden zo min mogelijk verontreinigingen aan de kringloop toegevoegd en moet de kringloop de omgeving niet belasten. Dit gegeven is kaderstellend voor het nieuwe kijken naar de afvalwaterketen.

Afvalwater werd tot enkele jaren terug vooral gezien als afvalstof. Het besef groeit dat afvalwater niet langer alleen als afvalstof gezien kan en mag worden, maar dat het ook als grondstof kan dienen. Daarbij wordt gekeken naar het terugwinnen van energie uit afvalwater, de “energiefabriek”, maar ook de mogelijkheden om fosfaten en andere grondstoffen terug te winnen. Dat laatste kan zowel aan de bron, bijvoorbeeld door gescheiden urine-inzameling, als op het eind bij de zuivering of slibverwerking.

Figuur 2-4: verdeling fosfaat over onderdelen afvalwater

Op verschillende plaatsen in Nederland zijn proefprojecten gestart. Ook in de wetgeving wordt hier al, zij het voorzichtig, op ingespeeld. In de Wet milieubeheer is bijvoorbeeld een voorkeursvolgorde voor omgang met afvalwater opgenomen. Ook krijgt het verwijderen van medicijnresten en hormoonverstorende stoffen steeds meer aandacht.

Gebruik van hemelwater voor toepassingen binnenshuis (bijvoorbeeld voor toiletspoeling, wasmachines) is bij onze zuiderburen verder ontwikkeld dan bij ons. We willen de toepassingsmogelijkheden bij ons de komende jaren nader onderzoeken.

Een aantal belangrijke aandachtspunten vanuit de duurzaamheid die nu al gelden zijn:

- Verantwoord gebruik van energie; verpompen we niet teveel schoon water, gebruiken we bij gelijkwaardigheid energiezuinige alternatieven?

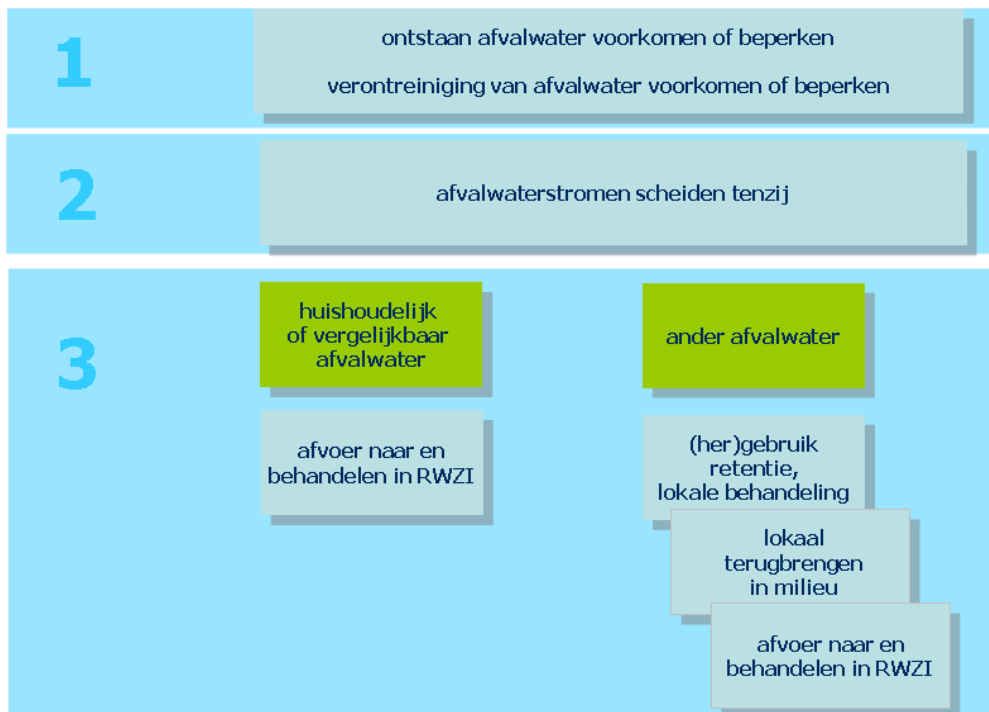
- Wentelen we problemen niet af in ruimte of tijd?
- Verontreinigen we het afvloeiende hemelwater niet te veel door bijvoorbeeld onkruidbestrijdingsmiddelen of uitlogende bouwmaterialen?

De maatregelen die we de komende jaren moeten gaan nemen, toetsen we op deze duurzaamheidsthema's om niet-duurzame ontwikkeling te voorkomen. Kortom, de manier waarop wij met ons afvalwater én met de afvalwaterketen omgaan, wordt steeds belangrijker. De komende generaties mogen geen "last" krijgen van de keuzes die we nú maken.

2.2.4 Voorkeursvolgorde

Door nieuwe ontwikkelingen moeten we anders om (leren) gaan met ons afvalwater. Figuur 2-5 geeft de voorkeursvolgorde aan voor het omgaan met afvalwater, zoals opgenomen in de Wet milieubeheer (10.29a). In de toekomst voegen we hieraan toe: "het hergebruiken van nuttige stoffen uit het afvalwater".

Deze voorkeursvolgorde is overigens geen wettelijke verplichting tot gescheiden riolering. Deze afweging tussen wel of niet scheiden van waterstromen wordt op lokaal niveau gemaakt.

Figuur 2-5: Voorkeursvolgorde afvalwater

2.2.5 Bezuinigingen: minder meer

De economische ontwikkelingen maken dat steeds minder geld beschikbaar is. Politiek is er een sterke aandacht voor lastendruk. Hierdoor moeten we nog duidelijker en transparanter onderbouwen welke investeringen nodig zijn: Doen we de goede dingen en doen we die dingen goed? Het proces om te komen tot dit beleidsplan (afval)waterbeheer was en is er op gericht om antwoord te geven op de vraag: "doen we de goede dingen goed". Door deze vraag te beantwoorden kunnen we best practises opsporen en doelmatigheidswinsten boeken.

Het gaat dan om "minder meer" zoals in het Bestuursakkoord Water is te lezen. Landelijk gezien zouden we in 2020 ten opzichte van 2010 600 miljoen euro meer moeten betalen. Door samen te werken en efficiënter en effectiever om te gaan met de beschikbare middelen, denken

we deze stijging te beperken met 380 miljoen euro, nog altijd wel een stijging van 220 miljoen euro.

2.2.6 Samenwerking

In navolging van artikel 3.8 Waterwet en de afspraken in het Bestuursakkoord Water van 2011, is samenwerking in de afvalwaterketen noodzaak om doelmatigheidswinst te behalen, kwetsbaarheid te verminderen en de kwaliteit te verhogen. Ons samenwerken is hierop ook gericht.

2.3 De verschillende afvalwaterstromen

Onze zorgplichten hebben betrekking op verschillende afvalwaterstromen. Elke afvalwaterstroom heeft zijn eigen kenmerken en vrijheidsgraden.

Stedelijk afvalwater

Stedelijk afvalwater is huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater (definitie Wet milieubeheer). Dit afvalwater moeten we in principe inzamelen, transporteren en vervolgens schoonmaken in een RWZI. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor inzamelen en transporteren van afvalwater, het waterschap (i.c. het waterschapsbedrijf) is verantwoordelijk voor het transport vanaf het overnamepunt naar de zuivering en de zuivering van het stedelijke afvalwater.

Bij de zorg voor stedelijk afvalwater kijken we naar het systeem als geheel, als het moet over de gemeentegrenzen heen. De wisseling in aanvoer van stedelijk afvalwater beïnvloedt het zuiveringsproces. Maatregelen nemen we op verschillende plaatsen: in het stelsel of op de zuivering. We treffen deze maatregelen daar waar ze tegen de laagste kosten het meeste effect sorteren.

Hemelwater

We zijn als gemeenten ook verantwoordelijk voor een doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater, als de particulier dat redelijkerwijs niet zelf kan. Waar haalbaar en betaalbaar scheiden we hemelwater en huishoudelijk afvalwater, in relatie met de KRW-doelstellingen.

De hevigere buien die door de klimaatverandering vallen, kunnen niet meer alleen door het buizenstelsel in de grond – de rioering – worden verwerkt. De ruimte (openbaar en wellicht ook particulier) speelt daarom een steeds belangrijkere rol bij het zoeken naar mogelijkheden om wateroverlast te beperken. Als gemeenten zijn we aanspreekpunt voor de burger en behandelen klachten over wateroverlast.

Door slecht doorlatende grond is infiltratie van hemelwater in delen van het Maas en Mergelland problematisch. Afvoer, al dan niet met retentie, is dan de enige optie. We stemmen gemeentelijk en waterschapsbeleid op elkaar af. Ook het oppervlaktewater speelt een belangrijke rol bij de afvoer van overvloedige neerslag uit het gebied.

Grondwater

Grondwater is een natuurlijk verschijnsel dat we zoveel mogelijk op een natuurlijke manier willen laten functioneren. Er komen situaties voor waarbij het gewenste gebruik van het gebied en de aanwezigheid van grondwater elkaar hinderen. Zo kan een te hoog grondwaterpeil leiden tot grondwateroverlast, bijvoorbeeld in de vorm van water in kelders en andere vochtproblemen.

De particulier is overigens zelf verantwoordelijk voor de waterdichtheid van zijn woning, zowel aan de bovenkant als aan de onderkant.

Er kunnen ook problemen ontstaan als gevolg van te 'laag' grondwater: grondwateronderlast.

Dit kan leiden tot verrotting van houten funderingen, met het risico op verzakking of instorting van de gebouwen. Dit komt in onze regio echter nauwelijks voor.

Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om, voor zover doelmatig, maatregelen in de openbare ruimte te treffen die structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk voorkomen of beperken. Het waterschap kan door het oppervlaktewaterpeil ook invloed uitoefenen op de grondwaterstand.

Als gemeenten zijn we aanspreekpunt voor de burger en behandelen we grondwatervragen en -klachten.

3 Samenhang

3.1 Het watersysteem

Het watersysteem in ons Maas en Mergelland is bijzonder: we hebben veel kwetsbare beken die belangrijk zijn voor onze natuur. Al het water dat in ons gebied valt, wordt via deze kwetsbare beken en andere wateren afgevoerd naar uiteindelijk de Maas.

Water is een belangrijke drager van het landschap en het ecologisch functioneren. We realiseren ons dat een gezond ecosysteem een absolute randvoorwaarde is voor de leefbaarheid maar ook voor het economisch belangrijke recreatie en toerisme. Met onder andere een verdere verbetering van de waterkwaliteit (zuiveren) en een natuurlijke inrichting van beken proberen we de doelstellingen vanuit de Kaderrichtlijn Water zoveel mogelijk te realiseren. Het beleid van het waterschap hiervoor is vastgelegd in het Waterbeheersplan 2011-2015.

Waterbeheer is een zaak van de lange termijn. Ook over pakweg 50 jaar moet het watersysteem optimaal functioneren. Duurzaamheid staat daarom ook hoog in het vaandel. Duurzaam betekent dat het beheersgebied mooi, veilig en vitaal moet worden en blijven en dat wordt gestreefd naar een organisatie die duurzaam en maatschappelijke verantwoord functioneert. De stip op de horizon is daarbij een organisatie die de afvalwaterketen en het watersysteem beheert als ware het één partij en als ware het één systeem.

In heel ons gebied wordt gewerkt aan een duurzaam en goed watersysteem. Aansprekende voorbeelden die Waterschap Roer en Overmaas samen met de gemeenten heeft gerealiseerd zijn:

Vaals en Simpelveld. Gulpen-Wittem: Herinrichting Mergelland-Oost. Hierdoor beperken we water- en modderoverlast en herstellen we beken en de natuur.

deursmolen.

Gulpen-Wittem: Herstel kademuren en vispassage Commandeursmolen. Met dit project voldoen we aan Kaderrichtlijn Watervoorwaarden, heffen we een vismigratieknelpunt op en herstellen we de constructie van de kademuren van de Commandeursmolen.

Eijsden-Margraten: Aanleg regenwaterbuffer Horstergrub. We beperken hierdoor wateroverlast. Het is een Aquadra project (Euregio Maas-Rijn).

Valkenburg: Aanpassen molens en realisatie ecologische verbindingszone. Ook hier voorkomen we wateroverlast en herstellen cultuurhistorische monumentale elementen.

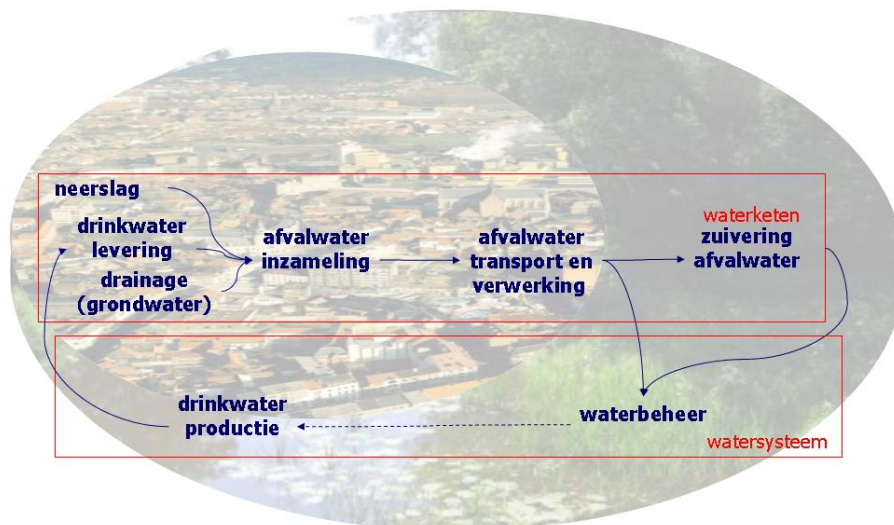
Meerssen en Maastricht: Herinrichting Kanjel en Gelei. We zorgen enerzijds voor voldoende water voor de kastelen in de Landgoederenzone, anderzijds voorkomen we wateroverlast. Ook herstellen we ecologische waarden.

Maastricht: Sluittstukkaden Maas. Door dit project zorgen we voor veilige dijken en bescherming tegen hoogwater Maas.

Samenwerken is erg belangrijk om al deze projecten tot een goed einde te brengen.

Het reliëf in ons gebied zorgt ervoor dat overtollig water gaat stromen. In het buitengebied ontstaat oppervlakkige afstroming van akkers en landerijen, waardoor bodemerosie kan optreden en op lager gelegen plekken water- en modderoverlast. In de bebouwde omgeving is de aanwezigheid van hellingen een complicerende factor bij het realiseren van berging in het systeem van waterafvoer.

Figuur 3-1: Waterketen en watersysteem

In dit beleidsplan (afval)waterbeheer Maas en Mergelland staat de afvalwaterketen centraal: het geheel van riolering en rioolwaterzuivering. De afvalwaterketen is echter onlosmakelijk verbonden met het watersysteem via overstorten en regenwateruitlaten en via de rioolwaterzuiveringsinrichting (de lozing van effluent). Ook als we hemelwater afkoppelen van de gemengde riolering, brengen we dit hemelwater al dan niet via de openbare ruimte rechtstreeks in het (grond)watersysteem door afvoer of infiltratie. Het kader voor het kijken naar de afvalwaterketen is daarom het totale waterbeheer in ons gebied (de watersysteembenadering).

We willen de samenhang tussen (afval)waterketen en watersysteem verder invullen. Dit doen we door een nauwere betrokkenheid van de gemeenten bij het opstellen van (watersy-

teem)plannen van het waterschap (bijvoorbeeld het waterbeheerplan, normstellingen, beleidsvoorstellen en -regels) en door het in vroegtijdig stadium betrekken van het waterschap bij gemeentelijke plannen (bijvoorbeeld bestemmings- en herinrichtingsplannen). Regelmatig gezamenlijk overleg is daarvoor nodig. We respecteren hierbij de bestaande bevoegdheden.

3.2 Regenwaterstructuur

In de in het verleden opgestelde gemeentelijke waterplannen is aandacht besteed aan duurzaam waterbeheer en in het bijzonder aan het scheiden van waterstromen. Afkoppelwensen en -plannen zijn hierin opgenomen.

In dit beleidsplan en in de lokale GRP'n verankeren we ook de zorgplicht voor regenwater. Die heeft een belangrijke relatie met het watersysteem. Hierdoor worden mogelijk de gemeentelijke waterplannen overbodig. Het is daarom belangrijk dat een regenwaterafvoerstructuur met al haar voorzieningen in de vorm van opvang-, infiltratie- en bergingsvoorzieningen en bodempassages in de GRP-delen is opgenomen.

Bij nieuwbouw is het scheiden van de waterstromen het uitgangspunt waarbij we de trits van vasthouden-bergen-afvoeren aanhouden. Dit beleidsplan biedt belangrijke input voor de waterparagraaf in de structuurvisies, bestemmingsplannen en groenstructuurplannen. In de waterparagrafen geven we aan hoe we de waterhuishouding willen inrichten. Om de toenemende neerslaghoeveelheden goed te kunnen bergen, moeten we in ieder geval voldoende ruimte reserveren (landelijke richtlijn 10% van de oppervlakte). Om de mogelijke gevolgen van klimaatverandering op te vangen, gebruiken we steeds meer de openbare ruimte om bovengrondse inzameling en afvoer mogelijk te maken. Voor het vasthouden van hemelwater bieden groene daken en combinaties met groenvoorzieningen kansen.

3.3 De afvalwaterketen: OAS-en

In 2008-2009 zijn voor de gebieden Bosscherveld, Heugem-Limmel en Wijlre-Simpelveld OAS-en (Optimalisatie Afvalwatersysteem Studie) opgesteld. Sinds 2009 is er veel veranderd binnen de deelnemende gemeenten aan de OAS-en. We hebben verhard oppervlak afgekoppeld, autonome maatregelen uitgevoerd en een aantal 'nieuwe' basisrioleringsplannen opgesteld.

In februari 2012 hebben we de stand van zaken met betrekking tot de OAS besproken.

Hieruit blijkt dat:

- Simpelveld nieuwe basisrioleringsplannen heeft opgesteld en meer verhard oppervlak heeft afgekoppeld, zodat benutting van de berging op RWZI Simpelveld niet meer nodig is;
- Simpelveld nu minder CZV levert richting RWZI dan afgesproken, hierin zit dus ruimte die kan worden ingezet voor andere gemeenten (tegen verrekening);
- Gulpen-Wittern een maatregelenpakket heeft opgesteld en afgesproken in het GRP, maar daar zijn inmiddels wijzigingen in opgetreden, zo is er meer afgekoppeld dan in de OAS was voorzien;
- In Nijswiller (Gulpen-Wittern) een deel van de provinciale weg niet op de riolering blijkt te lozen maar via een hemelwaterstelsel naar oppervlaktewater;
- Vaals destijds niet heeft ingestemd met de OAS, maar wel bezig is met afkoppelen en met nieuwe BRP'n.
- Eijsden-Margraten de twee maatregelen uit de OAS in het GRP heeft opgenomen. De KRW maatregel is echter erg moeilijk uitvoerbaar doordat er geen ruimte is voor de gewenste maatregel. Ook is ter plaatse al veel (60%) afgekoppeld. Naar de effecten moet nader onderzoek plaatsvinden.
- WBL bezig is met onderzoek naar alternatieve maatregelen.

De conclusie is dat we allemaal bezig zijn met het realiseren van “geen spijt maatregelen” maar dat de huidige situatie niet meer overeenkomt met de situatie ten tijde van de OAS. Binnen een aantal gemeenten is zoveel afgekoppeld, dat (een deel van) de maatregelen uit de OAS niet meer nodig is, er zijn wijzigingen in de gegevens over de riolering door nieuwe informatie, er is overdracht geweest van delen van transportleidingen van WBL naar gemeenten. Dat maakt dat het maatregelenpakket en de conclusies uit de OAS niet 1 op 1 kunnen worden overgenomen in een afvalwaterakkoord.

Belangrijk is dat bij het optimaliseren de samenhang tussen riolering, afvalwaterzuivering én watersysteem leidend is. De benodigde maatregelen die nodig zijn om het hele systeem op orde te brengen, moeten dáár worden getroffen waar ze tegen de laagste kosten het meeste effect sorteren. Dat is de essentie van samenwerken en optimaliseren.

We volgen deze aanpak:

1. Aan de hand van een Quickscan basisgegevens bepalen we in 2013 welke verdere stappen we gaan nemen;
2. Indien zinvol voeren we in 2013/2014 nieuwe OAS-en uit en actualiseren we de Basisrioleringsplannen;
3. Eind 2014 maken we definitieve afspraken over uit te voeren maatregelen, de kosten en de kostenverdeling. We leggen die afspraken vast in een nieuw akkoord.

De acties zijn in concept afvalwaterakkoorden opgenomen.

3.4 KRW maatregelen

Van “helder naar schoon water” is het motto als we kijken naar het hydraulisch- en milieutechnisch functioneren van de afvalwaterketen in relatie met het watersysteem. Maatregelen aan de afvalwaterketen moeten er mede toe leiden dat we aan de Europese Kaderrichtlijn Water gaan voldoen.

Het Limburgse toetsingskader voor KRW-maatregelen is T=2 en T=5: maximaal één overstorting in de 2 of 5 jaar.

We bekijken of we bij de OAS-berekeningen de zogenaamde “Limburgse Peelenmethode” toe kunnen passen. Deze is ontwikkeld door waterschap Peel en Maasvallei en de gemeente Weert. Hierbij gaat het niet meer om de frequentie van de overstorten, maar om de frequentie dat het ontvangende oppervlaktewater schade oploopt, rekening houdend met de lokale herstel mogelijkheden. De frequentie van de schade is dan T=2 of T=5. Zo is in die regio gekomen tot beter onderbouwde maatregelen.

Op de internetsite “KRW-portaal” is een overzicht opgenomen van alle KRW-maatregelen die in de stroomgebiedbeheersplannen zijn opgenomen en die aan Brussel zijn doorgegeven. In juni 2012 heeft elke gemeente een brief ontvangen van de stand van zaken en de maatregelen die nog moeten worden getroffen. De komende jaren maken we als partijen (waterschap, RWS en gemeenten) nadere afspraken over de daadwerkelijk benodigde KRW-maatregelen. In Bijlage 5 is een overzicht opgenomen.

3.5 Aandachtpunten WRO / WBL

De taak van het WBL als overheidsbedrijf en dochter van de Limburgse waterschappen is het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib. Het WBL streeft er naar om betere financiële en niet financiële resultaten te behalen dan vergelijkbare bedrijven in de branche. Denk daarbij aan lagere (netto) kosten, betere kwaliteit en veiligheid en hogere medewer-

ker- en klanttevredenheid. Die ambitie sluit naadloos aan bij het doel van de samenwerking: de 3 K's; (verhogen van) Kwaliteit, Kosten(voordeel) en (reduceren van de) Kwetsbaarheid. Belangrijk daarbij is dat het bedrijfsmatig karakter van WBL verder wordt versterkt en wordt ingezet voor het gezamenlijk bereiken van de ambities, niet alleen de 3 K's maar ook ter ondersteuning van de ambities zoals opgenomen in dit plan.

Vanuit dit strategisch en abstract niveau zoomen we in op concrete projecten en activiteiten van WBL. Vanuit eigen kracht **én** vanuit de samenwerking. WBL werkt op het gebied van gemalenbeheer en beheer van bergbezinkbassins al samen met Brunssum, Simpelveld, Onderbanken, Stein, Kerkrade en Roermond. Voor waterschap Peel en Maasvallei voert WBL het beheer (inclusief onderhoud) van sluizen, kunstwerken en gemalen uit. Voor Valkenburg loopt anno 2012 een onderzoek naar de mogelijkheden om het gemalenbeheer bij WBL onder te brengen.

Korte en Middellange termijn:

- Binnen WBL is de unit IT en Product- en Procesontwikkeling bezig met diverse projecten om energie terug te winnen (thermische drukhydrolyse, alternatieve energievormen (wind/zon), uitwisseling met de omgeving, energie uit afvalwater bij huishoudens (warmte uit douchewater)) en grondstoffen terug te winnen (vnl. fosfaat);
- Naast terugwinnen van energie en grondstoffen optimaliseren we en richten we het zuiveringsproces zodanig in dat op energie en gebruik van grondstoffen worden bespaard.
- WAUTER (water en automatisering): een telemetrie en sturingsconcept voor transportsysteem en RWZI's; ombouwen naar een nieuwe geautomatiseerde standaard;
- Kostenverlaging is ook een speerpunt van WBL. Centraal staat het ombuigen van de Meerjarenraming 2012-2016 t.o.v. referentiejaar 2011. Uit het eindrapport commissie feitenonderzoek "doelmatig beheer waterketen" blijkt dat de kosten voor zuiveringsbeheer landelijk gezien in de periode 2010-2020 met 18% stijgen. Deze kostenstijging kan deels (9%) worden opgevangen door verder optimalisatie binnen het zuiveringsbeheer, 6% door bedrijfsmatig gerichte uitvoeringsorganisaties afvalwaterbeheer en nog eens 3% door groei naar uitvoeringsorganisaties waterbeheer.

Wanneer we kostenontwikkeling WBL uit de MJR 2012-2016 (gemiddeld blijven we gelijk aan niveau van 2011, m.a.w. hanteren nultarief (incl. inflatiecorrectie)) naast deze ontwikkelingen uit het feitenonderzoek houden, blijkt dat WBL in positieve zin afwijkt van het landelijke scenario (m.a.w. kostenverlaging nog verder heeft doorgevoerd). Deze uitkomst bevestigt in feite de resultaten van de tot dusver doorgevoerde landelijke benchmarks (gestandaardiseerde kosten transporteren afvalwater lagen in 2009 25% onder het landelijk gemiddelde). Dit gegeven acht WBL van belang bij (toekomstige) keuzen in de samenwerking.

Lange(re) termijn:

- Decentrale zuivering zoals genoemd bij hoofdstuk vier, paragraaf Stedelijk afvalwater, heeft een duidelijke relatie met afkoppelen (Hemelwater), renovatie/amoveren van bestaande RWZI's en met modulair bouwen. Op grote schaal afkoppelen heeft voordelen bij het zuiveringsproces, zeker wanneer grootschalige renovatie of nieuwbouw aan de orde is. Door middel van modulaire bouw kunnen we sneller inspelen op veranderingen in de afvalwaterhoeveelheid en samenstelling. Kostenreductie is substantieel en kan ook worden aangewend voor kosten van afkoppelen.
- WAUTER: de geautomatiseerde standaard biedt vele voordelen bij samenwerking; dit kan stip op de horizon zijn. Het op lange(re) termijn ombouwen van de gehele afvalwaterketen (verzamelriool, gemalen, transportriool, zuivering) naar deze geautomatiseerde standaard zou grote voordelen kunnen hebben. Dit moeten we nader onderzoeken (databeheer).

4 Ambities

4.1 Algemeen

In het verleden werd, en ook nu hebben we riolering en rioolwaterzuiveringsinrichtingen (RWZI) aangelegd om:

- *de volksgezondheid te beschermen*: de aanleg en het beheer van riolering zorgt ervoor dat verontreinigd afvalwater uit de directe leefomgeving wordt verwijderd; de zuivering ervan zorgt ervoor dat het oppervlaktewater (als bron voor onder andere drinkwater) niet onnodig wordt vervuild.
- *de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden*: de riolering zorgt voor de ontwatering van de bebouwde omgeving door naast het afvalwater van huishoudens en bedrijven ook het overtollige regenwater van daken, pleinen, wegen e.d. in te zamelen en af te voeren;
- *de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen*: door de aanleg van riolering of individuele afvalwaterbehandelingsystemen en de zuivering van afvalwater in RWZI's wordt de directe ongezuiverde lozing van afvalwater op bodem- of oppervlaktewater voorkomen.

In onze ambities leggen we vast hoe we de zorg voor de afvalwaterketen de komende jaren invullen. Deze ambities zijn richtinggevend voor het actieprogramma en de maatregelen, die we in de GRP'n verder uitwerken. De ambities zijn door de stuurgroep (Afval)waterbeheer Maas en Mergelland vastgesteld.

4.2 Doelstellingen voor de afvalwaterketentaken

De algemene doelstelling is een goedwerkende robuuste afvalwaterketen die voldoet aan de gestelde uitgangspunten en leidt tot helder én schoon water, droge voeten en een goed en duurzaam leefmilieu. Concreet betekent dit dat:

1. De technische staat van de riolering en zuiveringsinstallaties in orde is:
 - a. correcte aansluiting van particulieren, bedrijven en overige organisaties;
 - b. hoge stabiliteit en betrouwbaarheid;
 - c. goede afstroming.
2. De riolering en de zuivering naar behoren functioneren:
 - a. het geheel aan voorzieningen heeft voldoende capaciteit voor zowel de afvoer en behandeling van stedelijk afvalwater als de afvoer en verwerking van hemelwater;
 - b. de lozingen op het watersysteem zijn beperkt en 'schoon';
 - c. de gemeente treft in openbaar gemeentelijk gebied maatregelen die structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk voorkomen of beperken.
 - d. het waterschap treft in het watersysteem maatregelen om het geloosde water goed af te voeren.

Randvoorwaarde is dat de afvalwaterketen op effectieve wijze wordt beheerd. De doelstellingen voor effectief beheer zijn:

- klantgerichtheid (bijvoorbeeld door gerichte communicatie, het bieden van een waterloket);

- goed inzicht in toestand en functioneren (door inspectie, meten en berekenen);
- duurzame bedrijfsvoering (zo min mogelijk energie en grondstoffenverbruik);
- goede samenwerking met aanpalende (gemeentelijke) diensten en andere organisaties (bijvoorbeeld binnen Maas en Mergelland, maar ook met RO);
- inzicht in kosten, op korte en lange(re) termijn.

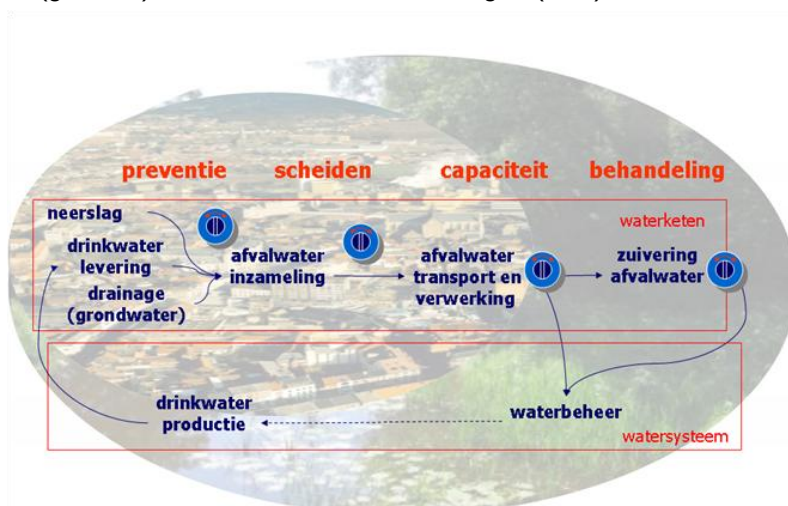
In het bij dit Afvalwaterplan behorende actie- en uitvoeringsprogramma komen deze punten terug,

Op 25 mei 2012 is een aantal ambities aan de bestuurders voorgelegd, die deze ambities hebben omarmd. Deze ambities en de overwegingen zijn hieronder weergegeven.

4.3 Benutten van samenhang door samenwerking

Zoals we in het vorige hoofdstuk hebben aangegeven, heeft de (afval)waterketen sterke relaties met het watersysteem. Het gaat niet alleen om het inzamelen, transporteren en zuiveren van vuil water, maar ook om het inzamelen en afvoeren van overtollige neerslag uit de bebouwde omgeving. Samenwerking biedt de mogelijkheid de samenhang in de waterketen te benutten:

- Preventie, zorgen dat bepaalde stoffen niet in de watercyclus terecht komen;
- Scheiden, (afval)waterstromen scheiden om (her) te gebruiken en verontreinigde stromen te behandelen én om afvloeiend hemelwater goed en gedoseerd af te voeren;
- Capaciteit van systemen op elkaar af te stemmen (riolering, zuivering en oppervlaktewater);
- (gerichte) Behandelen van verontreinigde (deel) stromen.

Figuur 4-1: relatie (afval)waterketen en watersysteem met beïnvloedingspunten

In de traditionele manier van werken, waarin riolering, zuivering en waterbeheer gescheiden taakvelden zijn, zijn de onderdelen en de daaraan gekoppelde geldstromen maatgevend voor keuzes en type maatregelen. Per definitie wordt daarbij een oplossing gekozen die niet per se voor de hele afvalwaterketen optimaal is in termen van duurzaam, veilig en dienstverlening. Wij zien het geheel van waterketen en watersysteem als uitgangspunt. In een hellend gebied als het Maas en Mergelland, met veel kwetsbare wateren, is de invloed van inzameling en transport van bijvoorbeeld regenwater en de lozing daarvan op de beken groot. Het in samenhang, vanuit het totale waterbeheer beschouwen van de problemen die er zijn, is noodzakelijk voor het vinden van optimale oplossingen. Gebruik maken van deze samenhang vraagt om kennis over de (afval)waterketen en het watersysteem als geheel en over de raakvlakken van de onderdelen in het bijzonder.

Ook de relatie met de openbare ruimte is belangrijk, bijvoorbeeld als het gaat om het via de straat afvoeren van overvloedige neerslag. Er is ook een relatie met de particuliere ruimte, als het gaat om het opvangen en verwerken van neerslag op eigen terrein en het voorkomen van verontreiniging. De verwachte klimaatverandering zal leiden tot heviger buien. De hoeveelheid neerslag zal steeds moeilijker alleen in de publieke ruimte opgevangen kunnen worden, de particuliere ruimte moet daar ook een rol in gaan spelen.

Samenwerken om in samenhang problemen op te lossen, is overwegend maatwerk, waarbij we gezamenlijk bepalen wat de beste oplossing is tegen de laagst maatschappelijke kosten.

Ambitiebesluit

Wij zijn gelijkwaardige partners: gemeenten en waterschap/waterschapsbedrijf. Samenhang tussen (afval)waterketen en watersysteem is het vertrekpunt voor samenwerking. Bewustwording en inbreng van burgers en bedrijven is hierbij van belang, zeker als het gaat om preventie. Samenwerken is maatwerk en heeft kwetsbaarheidsvermindering, kwaliteitsverhoging en kostenbesparing tot doel.

4.4 Stedelijk afvalwater

Het stedelijk afvalwater wordt door middel van vrijvervalriolering in de bebouwde kom en drukriolering in het buitengebied ingezameld en getransporteerd naar de overnamepunten van het Waterschap/WBL. Het Waterschap/WBL transporteert het afvalwater naar de RWZI's waar het wordt behandeld voordat het op het oppervlaktewater wordt geloosd.

Overwegingen beleidskeuzes

Afvalwater zien we steeds meer als potentiële bron van nuttige grondstoffen, energie en water. Dit betekent dat op termijn ons stelsel kan veranderen, om zo een betere benutting van het afvalwater mogelijk te maken.

Wet- en regelgeving als de Basisinspanning en Kaderrichtlijn Water zijn belangrijk voor de inrichting van de afvalwaterketen. Om de emissies naar het oppervlaktewater te verminderen en de negatieve invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater te verminderen, moeten we binnen de afvalwaterketen maatregelen treffen. We zoeken naar die maatregelen die het meeste effect sorteren tegen de laagst maatschappelijke kosten door het in samenhang bekijken van (afval)waterketen en watersysteem.

De KRW maatregelen zijn, door de ligging van het heuvelachtige Maas en Mergellandgebied in een grensgebied met België en Duitsland, soms lastig in te passen. Er zijn veel beken aangemerkt als kwetsbare wateren en er zijn weinig wateren die als alternatief kunnen dienen, het is vaak moeilijk om water in de bodem te infiltreren en vanuit de buurlanden komt (vervuild) water waarop we geen invloed hebben.

Uitgangspunten beleid

Voor de langere termijn betekent dit de volgende uitgangspunten voor het beleid:

- nieuwe sanitatie en decentrale zuivering zullen we overwegen, zolang dit duidelijk aanwijsbare voordelen biedt:
 - voor nieuwbouwsituaties onderzoeken we dit als volwaardig alternatief; We doen geen investeringen in niet bewezen technieken, maar waar mogelijk en zinvol zullen we pilots toepassen met nieuwe sanitatietechnieken;
 - in bestaand gebied zien we deze verschuiving op korte tot middellange termijn niet door de gevolgen voor het liggende stelsel en de hogere kosten.
- Negatieve effecten van de (afval)waterketen op het watersysteem worden zoveel mogelijk voorkomen. De verplichtingen rondom de basisinspanning en KRW maatregelen worden zo goed als mogelijk nagekomen, wat is afgesproken moet worden uitgevoerd. Wel houden we rekening met grensoverschrijdende effecten in relatie tot de doelmatigheid, kosten en effectiviteit van maatregelen. Bij het afwegen van aanvullende maatregelen in het kader van de KRW kijken we ook duidelijk naar andere verontreinigingsbronnen (landbouw, industrie, buitenland);
- de termijnen om tot resultaat te komen voor de basisinspanning en KRW (2015-2021-2027) volgen we zo goed als mogelijk.

Ambitiebesluit

- ***We zien afvalwater als potentiële bron van nuttige grondstoffen, energie en water.***
- ***Negatieve effecten vanuit de (afval)waterketen op het watersysteem voorkomen we zoveel mogelijk. De KRW is hiervoor leidraad, waarbij de doelmatigheid, effectiviteit en de kosten van maatregelen in samenhang worden afgewogen.***

4.5 Zuivering van stedelijk afvalwater

In de Waterwet, artikel 3.4 is de zuivering van afvalwater ondergebracht bij het waterschap. Het waterschap kan de exploitatie van een zuiveringsinrichting onderbrengen bij een andere partij. In Limburg is dit Waterschapsbedrijf Limburg.

Voor de samenwerkende gemeenten zijn de zuiveringsinrichtingen waarnaar wordt afgevoerd Simpelveld, Wijlre, Limmel, Heugem en Bosscherveld.

In 2008 en 2009 hebben we optimalisatiestudies (OAS-en) uitgevoerd waarmee het functioneren van de riolering en de zuiveringsinrichting op elkaar zijn afgestemd. Door onduidelijkheid over de gebruikte basisgegevens is discussie ontstaan over een deel van de uitkomsten. De “geen-spijt-maatregelen” uit de OAS-en zijn uitgevoerd. We hebben in 2012 een Quick-scan uitgevoerd naar de kwaliteit van onze gegevens.

Overwegingen beleidskeuzes

De afvalwaterketen als geheel heeft van oudsher het primaire doel de volkgezondheid te beschermen via een veilige afvoer en verwerking van afvalwater. Daarnaast is het doel de oppervlaktewaterkwaliteit en het milieu te beschermen door het voorkomen van lozing van zuurstofbindende stoffen en nutriënten.

Ook in de toekomst behoudt de afvalwaterketen deze primaire doelen. In de komende decennia laten we ons bij de verdere ontwikkeling van de (afval)waterketen leiden door het anticiperen op klimaatverandering en het vergroten van duurzaamheid.

Op de zuivering streven we naar een steeds beter zuiveringsresultaat tegen zo laag mogelijke kosten. Door een verbeterde afstemming tussen riolering, transportstelsel en zuivering introduceren we nieuwe technieken die helpen in de zuiveringsproces en om de kosten te verlagen. De rol van Individuele Behandeling Afvalwater (IBA) als alternatief op perceelsniveau voor inzameling en centrale zuivering bekijken we opnieuw, omdat de ervaringen verdeeld zijn.

Uitgangspunten beleid

Voor de langere termijn betekent dit de volgende uitgangspunten:

- het zuiveringsproces en de locatie van een zuivering kunnen veranderen. Het waterschap en WBL ontwikkelen een toekomstvisie en zullen relevante wijzigingen bespreken met de gemeenten en bij de keuze de gemeenten betrekken;
- voor de zuiveringsinrichtingen overwegen we bij nieuwbouw of grootschalige renovatie welke stappen realiseerbaar zijn in termen van terugwinning van grondstoffen en energie uit het afvalwater;
- we heroverwegen de positie van IBA's. Alleen als ze voldoende milieurendement brengen, blijven ze behouden;

Ambitiebesluit

- ***We betrekken klimaatverandering en duurzaamheid bij het in stand houden en verbeteren van de afvalwaterketen.***

4.6 Hemelwater

De hemelwaterzorgplicht omvat het door de gemeente aanbieden van een voorziening waarin het hemelwater¹ geloosd kan worden, als de particulier daar niet redelijkerwijs zelf voor kan zorgen. Welke voorziening dit is, maakt voor de zorgplicht niet uit, hoewel er beleidsmatig een voorkeur bestaat voor gescheiden rioleren.

Die voorkeur is ook in de wet vastgelegd in de vorm van een voorkeursvolgorde (zie Figuur 2-5). Het is wenselijk het (relatief schone) hemel- en grondwater zo weinig mogelijk te vermengen met huishoudelijk afvalwater. In de wet wordt dit aangeduid met de term *ontvlechting*. Het is overigens geen (wettelijke) verplichting om afvalwaterstromen te scheiden.

Volgens de memorie van toelichting bij de nieuwe wetgeving is de perceeleigenaar primair verantwoordelijk voor de verwerking van hemelwater op het eigen terrein. Alleen als de eigenaar zich niet anders kan ontdoen van hemelwater dan via het afvoeren ervan, moeten we als gemeente hiervoor een voorziening aanbieden. Welke maatregelen in redelijkheid van de perceeleigenaar mogen worden verwacht kan van plaats tot plaats verschillen. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met de bodemgesteldheid en de grondwaterstand (is infiltratie mogelijk) en de nabijheid van oppervlaktewater waarop mag/kan worden geloosd.

Ook maakt het verschil of er sprake is van nieuwbouw of van bestaande bebouwing. Door middel van een aparte hemel- en grondwaterverordening (Wet milieubeheer 10.32a) kunnen regels gesteld worden aan de lozing van hemel en grondwater.

In het verleden zijn er in onze gemeenten al verschillende keuzes gemaakt met betrekking tot de hemelwaterzorgplicht. Deze keuzes zijn vastgelegd in de gemeentelijke riolerings- en waterplannen. Er wordt al veel afgekoppeld en er zijn regenwaterbuffers aangelegd, waarbij vasthouden-bergen-afvoeren een leidend principe is.

¹ In de wet wordt de term hemelwater gebruikt omdat daarmee alle neerslag: regen, sneeuw, hagel, etc wordt omvat.

Overwegingen beleidskeuzes

Als samenwerkingsverband hebben we de volgende doelen om af te koppelen:

- Het duurzaam omgaan met water;
- Ontlasting van het rioolstelsel, transportstelsel en RWZI's;
- De bestrijding van wateroverlast;
- Het beschouwen van riolering en oppervlaktewater als één systeem.

We koppelen alleen af als het doelmatig kan plaatsvinden (werk met werk) en geen overmatig nadelige gevolgen geeft op andere locaties in het stelsel. Het afkoppelen gebeurt door de gemeenten, maar het waterschap zal ondersteunen. Een watersysteembenadering is hierbij leidend, afkoppelen is immers maatwerk. Als er richting oppervlaktewater wordt afgekoppeld is het belangrijk dat het watersysteem hierop is berekend en dat het water goed kan worden afgevoerd. Hier ligt een belangrijke rol voor het waterschap.

Het hellend zijn van ons gebied speelt een belangrijke rol. Water stroomt nu eenmaal naar het laagst gelegen punt. De regenwaterbuffers in ons gebied moeten deze afstroming vertragen. Bij extreme buien kan blijken dat ook deze regenwaterbuffers onvoldoende capaciteit hebben. In deze gevallen houden we in het ontwerp van de omgeving rekening met de opvang en afstroming van het water, bijvoorbeeld door regenwater via de wegen naar een tijdelijke opvanglocatie te leiden. Aandachtspunt is het leeglopen van regenwaterbuffers via de gemeentelijke riolering.

Een verwant onderwerp aan de wateroverlast is de erosiebestrijding. Door regenval stroomt zand en modder van net geploegde hellingen de straten op en komt uiteindelijk in het rioolstelsel terecht.

Dit veroorzaakt overlast en hogere reinigingskosten. Het waterschap houdt zich als enige partij bezig met erosiebestrijding (erosieverordening), terwijl de negatieve effecten ook bij de gemeenten te merken zijn. Samenwerking in de erosiebestrijding is hiermee evident. Als er minder dan 750m³ water vrijkomt van een gebied, dan moet de gemeenten dit water opvangen en afvoeren, komt er meer water vrij, dan voert WRO dit water af.

Ook met betrekking tot het hydraulisch functioneren van het rioolstelsel (water-op-straat) speelt het hellende gebied mee. We moeten daar waar het water zich verzamelt maatregelen treffen tegen schade, met de overtuiging dat er altijd een extreme bui kan vallen die tot schade leidt. We gaan de komende planperiode binnen Maas en Mergelland een nieuw toetsingskader ontwikkelen voor het hydraulisch functioneren waarbij water op straat vaker kan voorkomen dan eenmaal in de twee jaar, mits beperkt van duur en niet leidend tot schade.

Daarbij denken we aan een opzet volgens Tabel B:

• Water op straat categorie 1	x keren per jaar, gecontroleerd, geen schade;
• Water op straat categorie 2	niet vaker dan bijvoorbeeld 1x per 10 jaar;
• Water op straat categorie 3	extreme buien, bijvoorbeeld 1x per 25 jaar, zo min mogelijk schade.

Tabel B Water op straat: mogelijke categorieën (in ontwikkeling!)

Categorie	Kenmerken				Risico's voor waterschade				
	Duur in minuten	Maximale kans van voorkomen	Waterniveau tussen de stoepranden	Waterniveau boven de stoepranden	Opdrijvende putdeksels	Water in kelders	Tunnels vol met water	Ondergelopen woningen en winkels	Materiaal schade en/of economische schade
WOS cat. 1	0-30	x keer per jaar	x						
WOS cat. 2	30-120	1 keer / 10 jaar	x	x	x	x			
WOS cat. 3	120>	1 keer / 25 jaar	x	x	x	x	x	x	x
Categorie	Ambitie								
WOS cat. 1	Water-op-sstraat is acceptabel, mits gecontroleerd en waterschade niet voorkomt.								
WOS cat. 2	Wateroverlast is acceptabel, mits niet vaker dan eens / 10 jaar en waterschade in niet of in zeer beperkte omvang voorkomt.								
WOS cat. 3	Zelfs bij extreme neerslaggebeurtenissen moet waterschade in alle gevallen beperkt van omvang blijven en zoveel mogelijk worden voorkomen.								

Om schade te voorkomen, zoeken we naar creatieve oplossingen waarbij ook perceeleigenaren een rol hebben. De perceeleigenaar is zelf verantwoordelijk voor hemelwater dat op eigen terrein valt, tenzij er geen eigen mogelijkheid bestaat voor de berging, verwerking of afvoer van hemelwater. Bij het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak sluiten we – vooralsnog op vrijwillige basis – de regenpijpen aan de voorkant van de bestaande woningen aan op het hemelwaterriool. Bij nieuwbouw wordt verplicht tot het gescheiden aanleveren van vuilwater en hemelwater.

In beide gevallen proberen we om het hemelwater zichtbaar te maken door het bovengronds te laten afstromen. Waar dat niet kan, zullen we buizen blijven gebruiken.

Ondertussen bekijken we vanuit de planvorming of bestaande infrastructuur beter kan worden gebruikt voor het opvangen en afvoeren van hemelwater. Water kan tijdelijk op straat worden geborgen, de afvoer van water kan via wegen gebeuren, straten kunnen worden afgekoppeld: er zijn op veel vlakken verbeteringen te bereiken.

Uitgangspunten beleid

Voor de langere termijn betekent dit de volgende uitgangspunten voor het beleid:

- Verantwoord afkoppelen van verhard oppervlak biedt belangrijke voordelen, daarom gaan we verder met het afkoppelen van verhard oppervlak. Hierbij wordt rekening gehouden met:
 - de doelmatigheid: afkoppelen gebeurt als de voordelen substantieel zijn;
 - de kosten: afkoppelen gebeurt tegen zo laag mogelijke kosten;
 - de invloed op de omgeving: afkoppelen gebeurt als er geen, of weinig nadelige gevolgen zijn op andere locaties in het rioleringsstelsel;
- afkoppelen biedt voordeel voor gemeenten en waterschap, daarom zal worden samengewerkt bij het bereiken van de afkoppelambities;
- de gemeenten en het waterschap hebben beiden een belang in erosiebestrijding en de aanleg van regenwaterbuffers om de afstroming van regenwater beter te leiden, daarom zullen gemeenten en waterschap gezamenlijk zoeken naar de beste oplossingen hiervoor;
- voor het bepalen van hinder en overlast door water op straat worden de categorieën in Tabel B gebruikt. Deze tabel geeft aan dat we bepaalde vormen van water-op-sstraat gaan accepteren en dat de te nemen hemelwatermaatregelen worden gedimensioneerd op buien die met enige regelmaat voorkomen, waarbij we ons ervan bewust zijn dat er altijd buien kunnen val-

len die tot schade leiden. De komende planperiode gaan we deze maatstaven verder ontwikkelen;

- verwachtingen aan particulier:

Om de verwachte hevige regenval in de toekomst te kunnen verwerken en aan de milieueisen te kunnen voldoen, is het nodig om ook van particulieren enige mate van medewerking te vragen. Wij vragen het volgende:

- de perceelegeenaaar is in principe zelf verantwoordelijk dat hemelwater op zijn eigen terrein niet tot overlast en vervuiling leidt (bij hemzelf of in zijn omgeving). Wij zullen hergebruik stimuleren.
- bestaande bebouwing: bij het uitvoeren van een afkoppelproject maakt de gemeente in ieder geval aansluiting van de voorkant van de panden op het hemelwaterriool mogelijk, de eigenaar krijgt de vraag om hier op vrijwillige basis aan mee te werken en op eigen terrein de benodigde maatregelen te treffen;
- nieuwbouw: bij nieuwbouw volgen we de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' en verwerkt de eigenaar het hemelwater als dat redelijkerwijs kan op eigen terrein. Als dat niet kan levert hij het hemelwater gescheiden aan op de perceelgrens (het hemelwater van de voor- en achterkant van de bebouwing; het juridische instrumentarium hiervoor moet ontwikkeld worden);
- algemeen: bij nieuwbouw en bestaande bebouwing wordt het hemelwater zo mogelijk bovengronds afgevoerd naar de riolering, zodat het water zichtbaar blijft in de omgeving;

- taakopvatting gemeente:

de verwerking van hemelwater is een inspanningsverplichting voor ons als gemeenten. Een doelmatigheidsafweging is nodig mede gezien de lange termijnontwikkeling. Inzet is een robuuste en flexibele inrichting van het openbare hemelwaterstelsel, zodat bijsturing ook later nog mogelijk blijft;

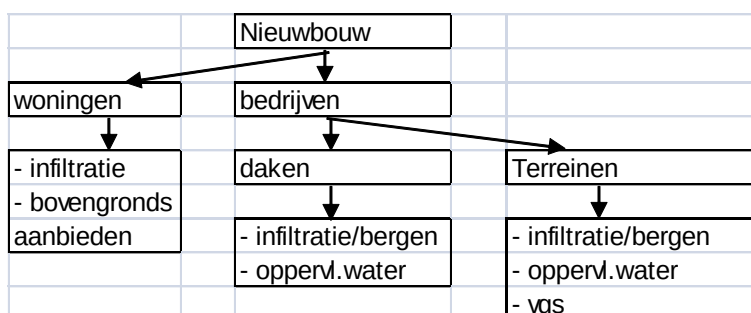
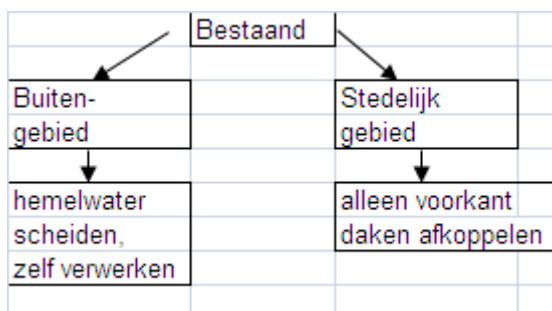
Aandachtspunten bij afkoppelen van het regenwater zijn de hoofdinfrastructuur, bedrijventerreinen, evenemententerreinen, marktplaatsen en gebieden met een centrumstedelijk gebruik. Indien dit water een probleem vormt voor de waterkwaliteit, dan heeft het de voorkeur om vervuild hemelwater lokaal te behandelen of af te voeren via een verbeterd gescheiden systeem. Indien dat niet mogelijk is, dient dit vuile hemelwater te worden aangesloten op het bestaande gemengde rioolstelsel. Deze afweging wordt per gebied gemaakt.

- Het streven is om de afvoer van hemelwater te vertragen (vasthouden-bergen-afvoeren). Infiltratie naar de bodem heeft hierbij de voorkeur boven afvoer naar oppervlaktewater, maar in veel gebieden is dit door de slechte doorlatendheid niet te realiseren. Regenwaterbuffers zijn voor de afvoer vertraging belangrijk. Ze zijn indien nodig voorzien van een natuurlijke vorm van zuivering.

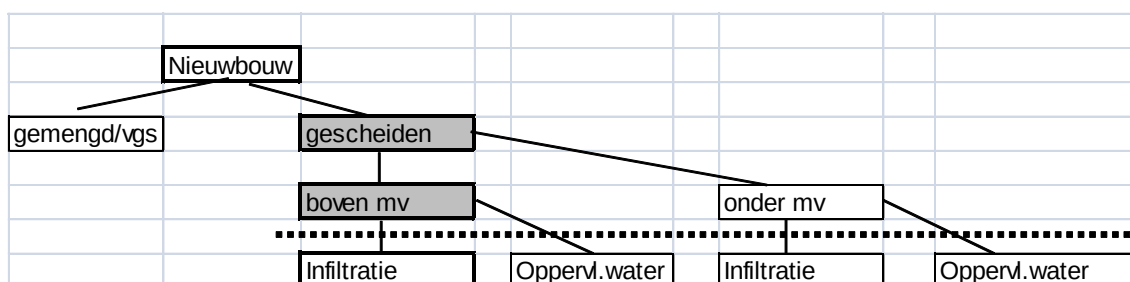
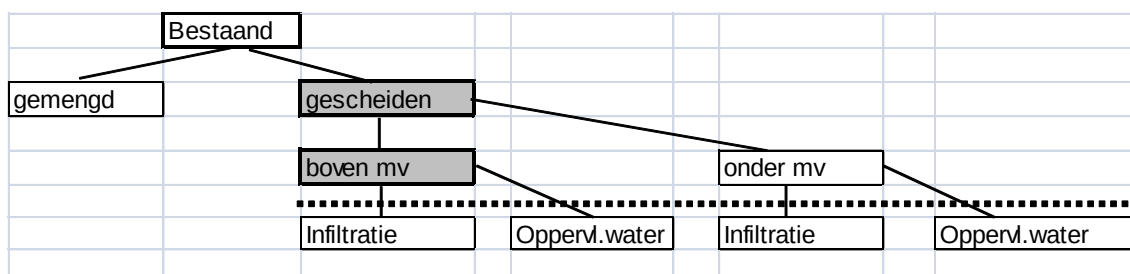
Vanuit de verantwoordelijkheid van de particulier voor de verwerking van hemelwater op eigen terrein, gaan we uit van de volgende voorkeursroutes:

Particulier terrein:

Openbaar gebied:

Als een particulier niet zelf het hemelwater op eigen terrein kan verwerken, volgen we de volgende voorkeursroutes voor hemelwaterafvoer in het openbaar gebied:

Ambitiesbesluit

- **We stemmen in met het streven naar ontvlechting van hemelwater, grondwater en stedelijk afvalwater (indien dit op een doelmatige kosteneffectieve manier mogelijk is).**

- ***We maken burgers en bedrijven bewust van de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de verwerking van hemelwater afkomstig van eigen perceel en dat ze worden ontzorgd als dat nodig en doelmatig is. Daarbij geldt eerst overtuigen, daarna pas afdwingen.***

4.7 Grondwater

De zorgplicht grondwater is in de wet als volgt geformuleerd:

“het in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort”.

De zorgplicht heeft duidelijk het karakter van een inspanningsverplichting, waarbij we bij de uitvoering van onze taak beleidsvrijheid hebben die aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is.

Om afwegingen rond het grondwater te kunnen maken, moeten we een beeld vormen over eventuele grondwaterproblemen binnen onze gemeenten en meer specifiek binnen de bebouwde kommen. In het gebied van Maas en Mergelland zijn er relatief weinig grondwaterproblemen. De grondwaterstand ligt vaak, op het gebied langs de Maas na, erg diep.

De grondwaterzorgplicht richt zich op het voorkomen en/of oplossen van structurele grondwateroverlast. De invulling van de zorgplicht bestaat uit de volgende onderwerpen:

- Het bepalen wat er onder structurele grondwateroverlast wordt verstaan.
- Inzicht in de grondwatersituatie (grondwatermeetnet.)
- Keuze aanpak bestrijden grondwateroverlast.
- Inrichten van een (grond)waterloket.

Overwegingen beleidskeuzes

Op dit moment bestaat er onvoldoende inzicht in de grondwaterstanden van het gehele gebied. Twee gemeenten geven aan voldoende inzicht te hebben om hun beleid op te formuleren, alle andere gemeenten missen informatie om goed onderbouwde keuzes te kunnen maken. Het vergroten van het inzicht in de grondwatersituatie is daarom een belangrijke eerste stap in het formuleren van grondwaterbeleid.

Zodra we meer inzicht hebben in de grondwatersituatie kunnen we normen voor de ontwateringdiepte definiëren voor het gehele gebied. Aan de hand van deze normen bepalen we wanneer er sprake is van ‘structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand’, zodat voor de burgers en bedrijven duidelijk is wat zij van de gemeenten kunnen verwachten. Ter beeldvorming kan worden gekeken naar de rapporten over dit onderwerp van de Commissie Integraal Waterbeheer en de adviezen gegeven in het rapport ‘Beter Bouw- en Woonrijp Maken’.

Totdat we meer inzicht in de grondwatersituatie hebben, houden we de volgende gedachtegang aan:

De perceeleigenaar is zelf verantwoordelijk voor het grondwater op eigen terrein. Zijn pand moet voldoen aan de waterdichtheideisen uit het Bouwbesluit. Ook is hij zelf verantwoordelijk voor ontwateringvoorzieningen op het eigen terrein, waarbij hij rekening houdt met belendende percelen (buren). Dat betekent dat de afvoer van dat grondwater naar een, eventueel door de gemeente aangelegde, drainageleiding of een andere voor dat doel aangelegde voorziening voor rekening van de perceeleigenaar komt.

We treffen maatregelen in openbare gemeentelijke gebieden als er sprake is van **structureel** nadelige gevolgen door de grondwaterstand. Voorwaarde is wel dat de te nemen maatregelen doelmatig zijn en deze niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoren.

Onder **structureel nadelige gevolgen** verstaan we gevolgen die:

- tenminste jaarlijks terugkeren.
- niet tijdelijk zijn (tenminste 5 jaar).
- tenminste één maand continu aanhouden.
- stabiel of toenemend zijn.
- van significante omvang zijn, dus aantoonbaar optreden in een groter gebied en dus:
- niet van individuele aard zijn.

Maatregelen vinden we doelmatig als:

- ze effectief zijn en dus de problemen voorkomen of aanzienlijk beperken;
- ze efficiënt zijn en er geen alternatieven zijn die goedkoper of effectiever zijn;
- de kosten van de maatregelen in redelijke verhouding staan met de nadelige gevolgen.

Om toekomstige problemen te voorkomen, houden we in de planvorming al rekening met grondwater. Door bijvoorbeeld niet te bouwen op locaties met een hoge grondwaterstand voorkomen we dat in de toekomst grote investeringen moeten worden gedaan om overlast te bestrijden. Goede ruimtelijke ordening is een belangrijk middel om toekomstige grondwateroverlast te voorkomen.

Uitgangspunten voor beleid

Voor de langere termijn betekent dit de volgende uitgangspunten:

- meer inzicht verkrijgen in de grondwatersituatie van het gehele gebied, om normen te kunnen opstellen waar de grondwatersituatie aan hoort te voldoen. Deze normen zijn nodig om 'structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand' te kunnen definiëren, zodat duidelijk is wanneer de gemeente maatregelen neemt om grondwateroverlast van burgers en bedrijven proberen te verminderen. Dit pakken we in de samenwerking op.
- Ook voor het omgaan met overtollig grondwater geldt de voorkeursvolgorde uit de Wet milieubeheer.
- Nieuwe hinder voorkomen door bij de (her)inrichting van het gebied en het (opnieuw) bouwrijp maken de natuurlijke afwatering via de bodem en het oppervlaktewater zodanig in te richten dat geen aanvullende voorzieningen voor grondwater nodig zijn en zodanig dat er geen problemen gaan ontstaan.

Dit kan worden gerealiseerd door:

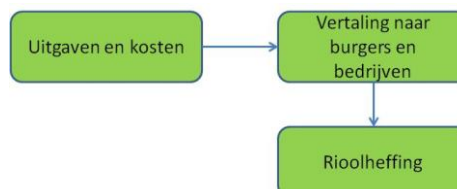
- aanleg van voldoende oppervlaktewater;
- aanpassen peil (vaak niet mogelijk in bestaand watersysteem);
- integraal ophogen van het maaiveld;
- grondverbetering;
- bouwkundige aanpassingen (hoogteligging begane grond, kruipruimtes, etc.);
- als uiterste middel het niet meer bouwen in gebieden met potentieel te hoge grondwaterstanden.

Ambitiebesluit

➤ **We stemmen in met het bewust maken van burgers en bedrijven van de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de verwerking van grondwater op het eigen perceel en dat ze worden ontzorgd als dat nodig en doelmatig is. Daarbij geldt eerst overtuigen, daarna pas afdwingen.**

4.8 Financiën

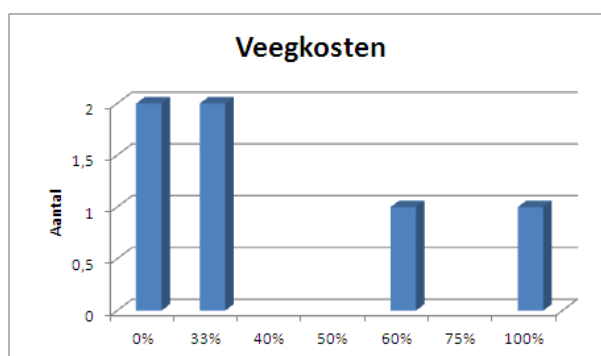
De vergelijkbaarheid van de financiële riolerings situatie binnen onze gemeenten wordt beïnvloed door de manier waarop we uitgaven en kosten toerekenen en waarop we de toegerekende kosten verdelen over de betalers: de inwoners en bedrijven.

4.8.1 Kostentoerekening

Bij vergelijking van de kosten die aan de rioleringszorg worden toegerekend, blijkt dat er grote verschillen bestaan. Het gaat dan onder andere om de toerekening van:

- Sleufherstel / wegbedekkingskosten bij rioleringswerkzaamheden;
- Straatreinigings- / veegkosten;
- Kwijtschelding;
- Duurzame onkruidbestrijding;
- Financiële afschrijvingstermijnen.

Figuur 4-2: Aantal gemeenten dat bepaald % veegkosten toerekent

Daarnaast zijn er natuurlijk ook “technische” oorzaken waarom de ene gemeente hogere kosten heeft dan de andere zoals ouderdom van het stelsel, dichtheid van de bebouwing, de kwaliteit van de riolen en putten en de wijze van beheren.

4.8.2 Rioolheffing

De kosten van de zuivering worden bekostigd uit de zuiveringsheffing op grond van de Waterschapswet artikel 122d. De heffingsmaatstaf is de vervuilingswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd. Deze heffing geldt voor het hele waterschapsgebied en is niet gedifferentieerd per zuivering, het tarief in 2012 is € 49,73 per vervuilingseenheid.

Voor de bekostiging van de drie geformuleerde gemeentelijke watertaken hebben we de rioolheffing. De rioolheffing is een belasting met het karakter van een bestemmingsheffing. De enige wettelijke begrenzing is dat het gaat om het verhalen van kosten specifiek voor de drie genoemde watertaken, met een maximum van 100%.

De belangrijkste of meest toegepaste heffingsgrondslagen in algemene zin zijn:

- vast bedrag per object;
- naar waterverbruik;
- naar verharde oppervlakte van het perceel;
- naar hoeveelheid geloosd afvalwater;
- naar omvang van het huishouden;
- waarde van de onroerende zaak.

Combinaties van deze heffingsgrondslagen worden in de praktijk ook toegepast. Naast de keuze voor de heffingsgrondslag moet in de verordening ook worden vastgesteld wie als belastingplichtige wordt aangewezen: de eigenaar, de gebruiker of beiden.

De huidige heffingsgrondslagen en tarieven in het Maas en Mergellandgebied zijn:

Eijsden-Margraten: Eijsden	eigendom perceel: aansluiting	258,00	
	gebruiker: waterverbruik		
	400 m3 < verbruik < 1000 m3	2,75	per m3
	1000 m3 < verbruik < 5000 m3	1,27	per m3
	5000 m3 < verbruik	0,95	per m3
Eijsden-Margraten: Margraten	eigendom perceel: aansluiting	258,00	
Gulpen-Witterm	eigendom woning: aansluiting	201,00	
	eigendom overig: aansluiting	400,00	
Maastricht	eigendom perceel: aansluiting	122,24	
	gebruiker: waterverbruik	42,51 totaal tot 250m3	
	verbruik < 250 m3	42,51	
	250 m3 < verbruik < 50.000 m3	337,37	per 250 m3
	50.000 m3 < verbruik < 500.000 m3	224,10	per 250 m3
	500.000 m3 < verbruik	111,88	per 250 m3
Meerssen	eigendom perceel: aansluiting	112,60	
	gebruiker: waterverbruik		
	verbruik < 100 m3	103,64	
	100 m3 < verbruik < 250 m3	201,52	
	250 m3 < verbruik < 500 m3	403,50	
	500 m3 < verbruik < 1000 m3	806,07	
	1000 m3 < verbruik < 5000 m3	4.030,46	
	5000 m3 < verbruik	5.757,81	
Simpelveld	gebruiker perceel: aansluiting	213,60	
Vaals	eigendom perceel: WOZ waarde	bij woning: 0,0480%	
		bij niet-woning: 0,0728%	
	gebruiker: waterverbruik		
	verbruik < 500 m3	0,97	per m3
	500 m3 < verbruik < 5.000 m3	1,45	per m3
	5.000 m3 < verbruik	1,90	per m3
Valkenburg aan de Geul	gebruiker: waterverbruik	2,17 per m3	min: 45,35, max: 73.914

Als de voorkeur uitgaat naar een heffingsmaatstaf die afhankelijk is van het feitelijk gebruik of verbruik (waterverbruik, geloosd afvalwater, omvang huishoudens), ligt het voor de hand voor een *gebruikersheffing* te kiezen. In die situatie kan voor objecten waar verhoudingsgewijs veel water worden verbruikt en geloosd, een hogere aanslag worden opgelegd dan voor objecten waar dit niet het geval is. Een nadeel van deze gebruikersheffing is dat deze nogal arbeidsintensief kan zijn, juist omdat de aanslag gebaseerd is op een variabele heffingsgrondslag. Zowel bij het opleggen van de aanslag, als achteraf (bij ingediende bezwaarschriften) moet de juistheid van deze variabele factor (waterverbruik, huishoudengrootte) worden onderzocht.

De keuze voor een *eigenarenheffing* wordt meestal verklaard uit het feit dat de eigenaar van een perceel een financiële belang heeft bij de aanwezigheid van een rioolaansluiting. Zowel bij eigen gebruik als bij verhuur, ondervindt de eigenaar het profijt van deze voorziening. Een op de riolering aangesloten pand heeft immers een aanzienlijk hogere waarde dan een vergelijkbaar, niet-aangesloten pand. Daarbij kan niet worden uitgesloten dat een deel van deze kosten via de huur wordt verlegd naar de feitelijke gebruikers.

Uitvoeringstechnisch zijn er voordelen aan een eigenarenheffing ten opzichte van een gebruikersheffing:

- door koppeling aan het Kadaster zijn de eigendomsgegevens eenvoudig te traceren;
- er zijn minder mutaties dan bij de gebruikers;
- er is geen onduidelijkheid ten aanzien van de belastingplichtige, wat bij gebruikers nog wel eens het geval is;
- er is geen inkomstenderving door leegstand, geen kwijtschelding, en er is meestal geen onvermogen tot betaling en een beter betalingsgedrag.

Vanwege het profijtbeginsel kan er dus voor worden gekozen alleen een heffing van de eigenaren toe te passen en niet voor een heffing van de gebruiker (bijvoorbeeld huurder) van het object.

Ook een *combinatie van een eigenaren- en een gebruikersheffing* is mogelijk (bijvoorbeeld een vast tarief van de eigenaar, en een variabel tarief van de gebruiker).

Perceptiekosten zijn kosten die gemaakt moeten worden om de heffing te innen, zoals:

- Heffings- en invorderingskosten (personeel, materieel, automatisering);
- Behandelingskosten voor bezwaar- en beroepskosten.

Momenteel worden door onze gemeenten verschillende heffingsmaatstaven gehanteerd. Verschillende heffingsmaatstaven vormen in principe geen belemmering voor samenwerking, maar binnen de projectgroep hebben we zeker de wens om op termijn te komen tot gelijke heffingsmaatstaven. Een gelijke heffingsmaatstaf vergroot de onderlinge vergelijkbaarheid, zeker ook naar burgers en bedrijven.

Op dit moment is het wettelijk nog niet mogelijk om één afvalwaterketenheffing in te voeren. De zuiveringsheffing is wettelijk gebaseerd op de waterschapswet en heeft als grondslag de hoeveelheid en de hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd (vervuilingseenheid). De rioolheffing is gebaseerd op de gemeentewet, waarbij de gemeente zelf de grondslag en maatstaf bepaalt. Als maatstaf kan echter niet de vervuilingswaarde worden gebruikt (jurisprudentie). Één afvalwaterketenheffing is daarmee nog toekomstmuziek.

Ambitiebesluit:

- ***We streven ernaar dat de financiële uitgangspunten van de gemeenten zoveel mogelijk gelijk zijn, wat overigens niet betekent dat elke gemeente ook een gelijke heffing krijgt.***

5 Samenwerking

5.1 Algemeen

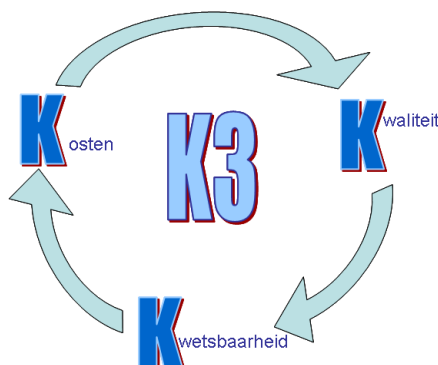
In dit hoofdstuk gaan we in op het doel van samenwerking en het proces zoals dat tot nu toe is doorlopen. Samenwerking leidt al op korte termijn tot voordelen, door aanpassingen in de operationele taken, in het omgaan met vervanging en relining en het in samenwerking uitvoeren van een actieprogramma. De relatie van de afvalwaterketen met het watersysteem is een belangrijk gegeven bij verdergaande samenwerking.

5.2 Doel samenwerking

Het doel van het gezamenlijk opstellen van dit beleidsplan is het zichtbaar maken van verschillen in aanpak en het op elkaar afstemmen van ambities, doelen en uitgangspunten. Hierdoor wordt de basis gelegd om doelmatigheidswinst te realiseren.

Met de samenwerking beogen we het:

- reduceren van de **K**wetsbaarheid van onze eigen organisatie; over de organisaties heen ontstaat een goed beeld van de afvalwaterketen binnen onze regio en de specifieke lokale aandachtspunten. Dit maakt het mogelijk in voorkomende gevallen elkaar te ondersteunen of (deels) te vervangen bij planvorming en uitvoering van watertaken.
- verhogen van de **K**waliteit van onze dienstverlening aan burgers en bedrijven: door specialisatie van taken binnen de organisaties verhogen we de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. Hiermee realiseren we ook een betere onderbouwing van afwegingen, wat weer tot kostenbesparing kan leiden.
- vergroten doelmatigheid door samenwerking leidt tot direct **K**ostenvoordeel. Hoewel ook op operationele taken voordeel kan worden behaald, zal vooral op het gebied van de investeringen voordeel kunnen worden behaald. De onderzoeken die we de komende jaren samen gaan doen zijn bedoeld om ook die samenwerkingswinst te kunnen realiseren (1-2 jaar) en verder te gaan uit bouwen.

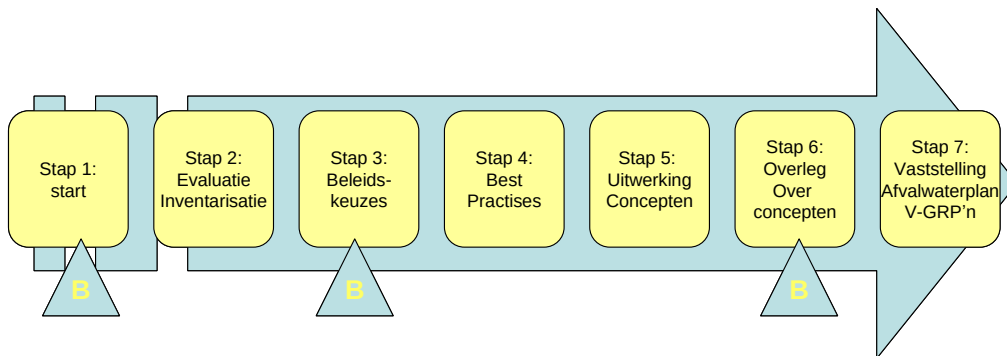

Figuur 5-1: Doelen van samenwerking

Tijdens de gezamenlijke overleggen én de workshops zijn de eerste, grote stappen gezet in het bediscussiëren van werkwijzen, het leren van elkaar en het kiezen voor gelijke uitgangspunten.

5.3 Proces

Het proces om te komen tot dit gezamenlijke beleidsplan bestond uit een aantal stappen die in de figuur hieronder zijn aangegeven.

Figuur 5-2: Samenwerkingsproces opstellen Beleidsplan met GRP'n (B is bestuurlijk overleg).

Om te komen tot vruchtbare samenwerking hebben we een aantal stappen doorlopen:

Figuur 5-3: de samenwerkingstrap (bron: Leertouwer, Van Dijk en U (2010))

Belangrijke stappen in de samenwerking zijn gezet door de inhoudelijke discussies aan te gaan over de concrete invulling van de zorgplichten. Bij de individuele partijen zijn daartoe gegevens verzameld, die we vervolgens in workshops met elkaar hebben besproken. Het ging hierbij om het zoeken naar de gezamenlijke ambities en de "best practises" op zowel technisch/operationeel als financieel vlak. De overleggen hebben er toe geleid dat we via de samenwerkingstrap elkaar waarderen en steeds meer *vertrouwen* in elkaar krijgen. We zijn klaar om daadwerkelijk te gaan samenwerken.

Vervolgens is het concept beleidplan met de GRP-delen Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen geschreven.

5.4 Operationele taken

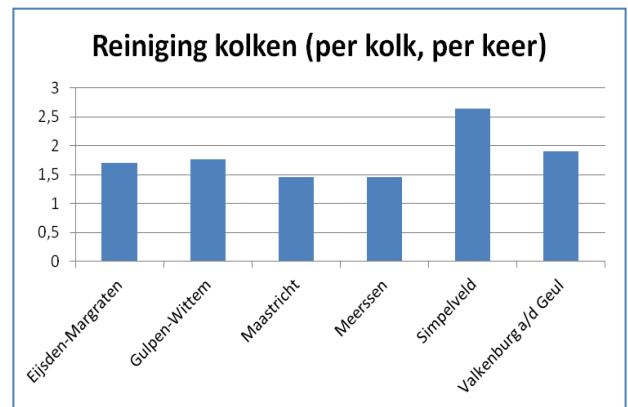
Vanuit de workshops en de gezamenlijke overleggen hebben we afspraken gemaakt over het hanteren van zoveel mogelijk gelijke uitgangspunten en werkwijzen, met als doel om de laagst mogelijke maatschappelijke kosten te realiseren (de winst al naar ons toe te halen), de kwaliteit te verbeteren en de kwetsbaarheid van de individuele partijen te verminderen.

Op korte termijn gaat het dan vooral om het hanteren van gezamenlijke uitgangspunten, te hanteren standaardlevensduren en eenheidsprijzen voor vervanging, het maken van een moederbestek voor reinigen en inspecteren.

5.4.1 Operationele kengetallen

Op basis van de interviews en de workshop is een overzicht van een aantal operationele kengetallen gemaakt dat gezamenlijk is besproken, zie Bijlage 1. De kengetallen dienden om een gesprek op gang te krijgen over de werkwijzen en “best practices”.

In nevenstaande figuur is een impressie van een uitkomst gegeven. Op het eerste oog zijn de verschillen zichtbaar en komt de vraag naar voren waardoor die verschillen zijn veroorzaakt.

Figuur 5-4: Voorbeeld operationele kengetallen

De kengetallen in het overzicht zijn gemaakt op basis van een eerste inventarisatie. Door een andere invulling van onderhoud en verschillen in de (zuiveringstechnische) infrastructuur zijn activiteiten niet (altijd) goed vergelijkbaar. De vraag was daarom of we hiermee appels met appels aan het vergelijken zijn. Duidelijk is dat dat niet altijd het geval is. De signaalwerking is echter onverminderd groot.

De komende jaren voeren we nader onderzoek uit om de beste werkwijzen te bepalen en daarmee de laagst maatschappelijke kosten zichtbaar te maken (zie ook Actieprogramma hoofdstuk zes).

5.4.2 Gezamenlijke uitgangspunten operationele taken

Op basis van de discussie in de workshops hebben we onderstaande uitgangspunten afgesproken:

- de standaardfrequentie voor reinigen en inspecteren wordt 1x in de 10 jaar;
- bij besprekingen over gezamenlijk uitbesteden van onderhoudswerkzaamheden spreken we in principe als groep met de mogelijke aannemers.
- een moederbestek voor reinigen en inspecteren wordt opgesteld voor de hele samenwerking;
- al vóór het opstellen van een nieuw GRP kijken we of het huidige BRP actueel is;
- bij herberekenen gaan we uit van bui08, voor bijzondere situaties bepalen we wat er gebeurt bij bui10; de komende jaren wordt deze wijze van herberekenen mogelijk aangepast, als bijvoorbeeld klimaatverandering een strengere toetsing nodig maakt;
- de wijze van beoordelen van riolen trekken we gelijk door één beoordelaar aan te stellen;

- we maken afspraken over regenwaterbuffers: wie legt ze aan, wie onderhoudt ze en wie betaalt ze?
- we zoeken een betere/logischer verdeling van het beheer van oppervlaktewateren, waarbij mogelijk het beheer van delen wordt overgedragen aan een andere partij;
- er komt gezamenlijk onderzoek naar duurzame onkruidbestrijding;
- er wordt onderzoek gedaan naar samenwerking op het gebied van databeheer;
- we stimuleren het (her)gebruik van hemelwater.

Nader onderzoek moet aantonen of en hoe samenwerkingswinst het best verzilverd kan worden (hoofdstuk 6).

De gezamenlijke uitgangspunten zijn (grotendeels) in de kostendekkingsberekeningen zoals die in de GRP-delen zijn opgenomen, verwerkt. In het Actieprogramma zijn activiteiten en onderzoeken opgenomen om te bepalen hoe de operationele taken zo voordelig mogelijk gezamenlijk kunnen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld over communicatie, databeheer, reiniging, inspectie en het beheer van infiltratieriolen.

5.5 Omgaan met vervanging en relining (investeringen)

Voor de langere termijn gaat het vooral om hoe we omgaan met de langcyclische processen zoals vervanging en renovatie.

5.5.1 Manier van plannen van vervanging

De huidige werkwijze bij het maken van een vervangingsplanning is historisch gegroeid. Het is een wat gemengde manier van werken, gebaseerd op objectvervanging op grond van toestandgegevens en combinatie van uitvoering met verbetering en andere werken in de openbare ruimte. In de ene gemeente zijn de rioleringswerken meer leidend dan in de andere. Willen we de op ons af komende ontwikkelingen bijhouden (klimaatadaptatie, energie- en grondstoffenterugwinning), dan moeten we breder kijken en meer proactief worden. Gebiedsgericht werken wordt steeds meer leidend, waarbij we hele wijken gelijktijdig aanpakken, zowel boven- als ondergronds.

Natuurlijk is de toepassing van gebiedsgericht werken afhankelijk van de grootte van de gebieden. De mogelijkheden voor kleine gemeenten zijn anders dan die voor grotere gemeenten. Aan de andere kant komen er ook in kleinere gemeenten in korte tijd veel vervangingsprojecten aan, wat wel pleit voor een gebiedsgerichte aanpak.

We hebben afgesproken dat we (op termijn) gebiedsgewijs gaan werken. Dit biedt de mogelijkheid om de vervangingsgolf de baas te kunnen. De problematiek verschilt per gemeente waardoor het invoeringstempo zal verschillen.

Bij het maken van de vervangingsplanning gaan we nu nog uit van de huidige werkwijze, omdat het niet mogelijk is veranderingen zo snel door te voeren

Wat betreft de te verwachten standaardlevensduur voor de vrijvervalriolen gaan we ervan uit dat riolen aangelegd vóór 1970 60 jaar meegaan en van riolen aangelegd ná 1970 verwachten we dat ze 80 jaar mee kunnen. Wel is het zo dat ruimtelijke ontwikkelingen vaak een reden kan zijn om riolering toch eerder te vervangen

Standaardlevensduren worden gebruikt om te kunnen aangeven wanneer een rioleringsobject (put, buis, gemaal) aan vervanging toe is als er niet voldoende bekend is over de daadwerkelijke toestand (inspectiegegevens). Het bepaalt wanneer in de lange termijnplanning een uitgave wordt opgevoerd. In Bijlage 2 zijn de afgesproken standaardlevensduren opgenomen.

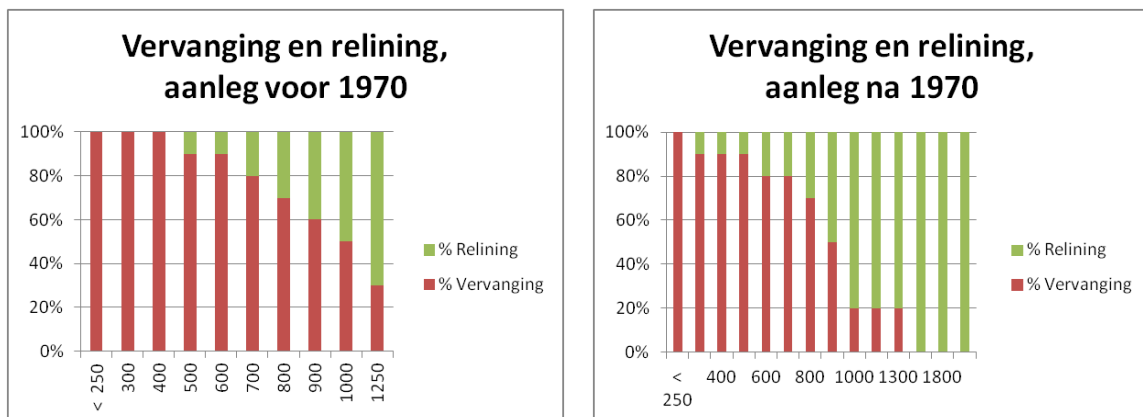
Voor de berekening van de strategische vervangingskosten die in het GRP worden opgenomen, is afgesproken uit te gaan van de eenheidsprijzen van de Leidraad Riolering, prijspeil 2012. In Bijlage 2 zijn ook de afgesproken eenheidsprijzen voor vervanging opgenomen.

5.5.2 Relinen

Relinen is het inbrengen van een kunststof kous in een aangetaste of beschadigde rioolbuis. Hierdoor kan de buis weer lang mee. Het grote voordeel is dat de weg niet open hoeft en er dus geen duur wegdekherstel hoeft te worden betaald. Het nadeel is onder ander dat het geen oplossing is voor capaciteitsproblemen. Relinen is ook niet altijd doelmatig: bij veel huis- en kolkaansluitingen kan het beter zijn om het geheel te vervangen. Ook moet goed worden afgewogen of relinen onze afkoppeldoelstellingen niet in de weg staat en of relinen het aanpakken van de openbare ruimte niet frustreert. Nu is immers vaak het vervangen van riolering de drijfveer om ook de totale bovenruimte aan te pakken: samenloop in werkzaamheden en win-situaties

De kosten van relinen bedragen ongeveer 25-40% van de vervangingskosten, terwijl de levensduur van de huidige reliningen door de markt als vergelijkbaar met nieuwe buizen wordt aangeduid. Toepassing leidt dan ook tot lagere (kapitaal)lasten.

In de volgende figuren is weergegeven waar we voorlopig van uitgaan. Er is een verschil in benadering van riolen aangelegd voor 1970 en na 1970. Bij de aanleg voor 1970 is vaak ook de wegconstructie van matige of slechte kwaliteit. Hierdoor vervangen we riolen aangelegd vóór 1970 vaker dan dat we ze relinen. Dat is in de figuren ook te zien.

Figuur 5-5: Vervangings- en reliningsstrategie

5.6 Overige afspraken

Ook op kostendekkingsgebied zijn in de workshops afspraken gemaakt, vooral om de onderlinge vergelijkbaarheid en daarmee het inzicht te vergroten. Op die manier hebben we een eerste stap gezet in het opsporen van “best practises” op dit terrein.

Net als voor de operationele kengetallen, geldt ook voor de financiële cijfers dat de vergelijkbaarheid niet altijd optimaal is. Ook hier geldt echter dat de signaalwerking prima is om met elkaar te zoeken naar de beste manier van werken.

Afgesproken is om:

- In de GRP'n zo mogelijk kosten op te nemen voor het onderhoud aan gemeentelijke regenwaterbuffers;
- de technische levensduur van gemalen wordt voor het bouwkundige deel 60 jaar en voor het mechanisch/elektrische deel 15 jaar.

- druk en persleidingen gaan 60 jaar mee.
- Goed uitgevoerde reliningen hebben eenzelfde levensduur als nieuwe riolen;
- De financiële afschrijvingstermijnen gaan we op termijn uniformeren. Om de rentekosten te drukken, is een kortere financiële afschrijvingstermijn gunstiger dan een lange. Voorstel:

vrijvervalriool	30
reliningen	30
gemalen bk	30
gemalen me	15
persleidingen	30

- Bij financiële berekeningen worden alle bedragen op prijspeil startjaar gehouden. Voor de contante waarde berekeningen wordt uitgegaan van een langjarig inflatiepercentage van 2% en een rekenrente van 4%;
- De hoogte van de perceptiekosten zoeken we verder uit. Het idee bestaat dat de perceptiekosten van sommige gemeenten nog onvoldoende inzichtelijk zijn en hier wellicht op kan worden bespaard.
- We hebben een voorkeur om te werken met een riolerings(vervangings)-voorziening, met daarnaast eventueel een bestemmingsreserve.
- Wat betreft de heffingsgrondslag hebben we een voorkeur voor een combinatie van een bedrag per aansluiting voor eigenaren en een waterverbruik gerelateerde heffing voor gebruikers. Op die manier wordt de relatie tussen gebruik en kosten (enigszins) zichtbaar gemaakt. Op langere termijn zou één waterrekening voor drinkwater, riolering en zuivering richting burgers en bedrijven de kosten van water beter inzichtelijk kunnen maken.

5.7 Besparingen

Langjarige gegevens over de vervangingskosten zijn in de oude GRP'n niet voldoende beschikbaar om besparingen als gevolg van de veranderde vervangingsstrategie (eenheidsprijzen, levensduurverlenging, relinen) te kunnen berekenen. Wel hebben we op basis van het aangehouden model voor relinen/vervangen een inschatting van het voordeel gemaakt. Over de hele levensduur bezien kan op de vervangingskosten gemiddeld zo'n 20% worden bespaard door het deels toepassen van relinen in plaats van alles vervangen. Omdat de vervangingskosten gemiddeld zo'n 50% uitmaken van de totale kosten voor de rioleringszorg, betekent dit een invloed van circa 10% op de heffing. Voor een aantal gemeenten dient het voordeel zich vooral op langere termijn aan, omdat dan pas (grootschalige) vervanging aan de orde komt. Maastricht maakt nu al veelvuldig gebruik van relinen.

Bij het in 2014 opnieuw uitvoeren van de OAS-en, bepalen we op basis van actuele gegevens het voordeel van optimalisatie

6 Actie- en uitvoeringsprogramma

6.1 Algemeen

Voor de komende jaren hebben we een actie- en uitvoeringsprogramma opgezet die structuur gaat geven aan de inhoudelijke kant van de samenwerking. We hebben gezamenlijk projecten geformuleerd waarvan de verwachting bestaat dat ze in de samenwerking voordeel gaan opleveren.

Het actie- en uitvoeringsprogramma bestaat uit dertig projecten die we tussen 2013 en 2017 gefaseerd oppakken. Het voordeel van deze projecten kunnen we behalen op kosten, kwaliteit/kennis en/of kwetsbaarheid. Doordat één partij trekker wordt van een project en doordat budgetten gedeeld worden is er sowieso een tijd- en kostenvoordeel. De werkelijke voordelen zullen op termijn steeds meer zichtbaar worden, omdat eerst geïnvesteerd moet worden om de samenwerking inhoudelijk vorm te geven.

6.2 Acties

6.2.1 Algemeen

Voor een groot deel betreffen de acties gezamenlijk onderzoek, waarmee we de beste werkwijzen kunnen bepalen. Toepassing van deze werkwijzen leiden tot daadwerkelijke besparing op operationele taken. In Bijlage 3 is de gehele actielijst met alle gegevens weergegeven.

6.2.2 Prioritering acties

In Tabel C zijn de acties voor de komende planperiode weergegeven, voorzien van de prioritering. De prioriteit van een actie is bepaald door een aantal factoren:

- (I): Is de actie nodig om investeringen beter te kunnen onderbouwen en desinvesteringen te voorkomen? Bijvoorbeeld het uitvoeren van hydraulische berekeningen.
- (A): Is de actie nodig om dat het een wettelijke verplichting betreft en in verband met mogelijke aansprakelijkheidsstelling van een partij? Bijvoorbeeld het instellen van een grondwatermeetnet.
- (V): Is de actie nodig om daarna een andere actie te kunnen doen? Bijvoorbeeld het op orde brengen van de gegevens (databeheer) voordat een hydraulische berekening kan worden gemaakt.
- (C): Is de actie eenvoudig en min of meer onafhankelijk van andere acties uit te voeren? Bijvoorbeeld communicatie.
- (EB): Is de actie nodig voor het mogelijk maken of bevorderen van effectief beheer? Bijvoorbeeld het opstellen van een inspectieplan.

Met bovenstaande criteria zijn alle acties van een prioriteit voorzien, waarbij ook geldt dat we niet alle acties tegelijkertijd kunnen uitvoeren en dus in de komende planperiode zijn gefaseerd.

Tabel C Gezamenlijk Actie- en uitvoeringsprogramma Maas en Mergelland**Actieprogramma samenwerking Maas en Mergelland**

Nr.	Omschrijving	Prioriteit	Periode	Waarom?	Frequentie
Algemeen en coördinatie					
1	Communicatie richting burger	1	2013-2017	C	jaarlijks
2	Uitwerking KRW-maatregelen	1	2013-2014	I, A	eenmalig
3	Uitwerking afvalwaterakkoorden: toezicht, handhaving en opstarten mogelijke nieuwe OAS'n	1	2013-2014	I, A	eenmalig
4	Organiseren één locatie om te werken	1	2013-2017	EB	jaarlijks
5	Uitwerking organisatie samenwerking	1	2013-2014	EB	eenmalig
6	Programmamanagement AWP/actielijst: aansturen samenwerking	1	2013-2017	EB	jaarlijks
7	Ontwikkelen juridisch instrumentarium lozingen	1	2013-2014	EB	eenmalig
8	Relatie waterschap - gemeenten: normen (bijv. regenwaterbuffers) bespreken, afstemmen en vastleggen	2	2015	I, V, A	1x per 5 jaar
9	Contact met afvalwatercollega's over de grens onderhouden	3	2016-2017	EB	jaarlijks
10	Vergelijkbaar maken financiële uitgangspunten: één gezamenlijke heffingsgrondslag?, kostendeckingsmodel	3	2016-2017		jaarlijks
11	Opstellen nieuw AWP incl. GRP'n	3	2016-2017		1x per 5 jaar
Onderhoud en vervanging					
12	Opstellen moederbestek voor inspectie en reiniging	1	2013-2014	EB	eenmalig
13	Plan opstellen voor afstemming onderhoudstaken gemeenten - waterschap: onderhoud rioolstelsel, baggeren, onderhoud regenwaterbuffers, maaien sloten, etc.	1	2013-2014	EB	eenmalig
14	Afkoppelambities: bijhouden hoeveel er wordt afgekoppeld	1	2013-2017	EB	jaarlijks
15	Vervangen met opgraven vs. relinen: bijhouden afstanden en kosten per meter	1	2013-2017	I, EB	jaarlijks
16	Inspectie- en reinigingsfrequentie: onderzoek naar ideale situatie	2	2015	EB	eenmalig
17	Inspectieresultaten: werkwijze beoordeling	2	2015	EB	eenmalig
Databeheer en rekenen					
18	Verdere uitwerking strategisch meetplan	1	2013-2014	I, V, A	eenmalig
19	Uitgangspunten BRP'n vaststellen	1	2013-2014	I, V, A	eenmalig
20	BRP'n controleren, actualiseren	1	2013-2017	I, V, A	jaarlijks
21	Inventarisatie huidige situatie en samenwerkingskansen databeheer	1	2013-2014	V, EB	eenmalig
22	Uitwerken samenwerking databeheer	2	2015	EB	eenmalig
23	Grondwatermeetnet: meetplan en voorbereiding	2	2015	I, V, A	eenmalig
24	Grondwatermeetnet: verwerking data en onderzoek	2	2015	I, V, A	jaarlijks
Toekomstgericht onderzoek					
25	Relatie met RO: contacten verbeteren en procedures stroomlijnen	1	2013-2014	EB, I	eenmalig
26	Duurzame onkruidbestrijding: vergroten inzicht en bepalen van gemeenschappelijke lijn	1	2013-2014	EB, A	eenmalig
27	Onderzoek rioolvreemd water	2	2015	EB	eenmalig
28	Klimaatadaptatie: o.a. hittestress, buienradar, inzicht in afstromen hemelwater	2	2015	I, V	eenmalig
29	Pilots nieuwe sanitatie	3	2016-2017	I, V, EB	eenmalig
30	Omgang met IBA's: doorgaan, uitbreiden of afschaffen?	3	2016-2017	I, V, EB	eenmalig

De frequentie van de acties verschilt: er zijn acties die eenmalig zijn, acties die jaarlijks terugkomen en acties die eenmaal in de vijf jaar gebeuren. In totaal is met de acties in de planperiode een bedrag van circa 1,2 miljoen euro gemoeid.

6.3 Korte karakterisering acties

De actielijst is opgedeeld in de volgende categorieën:

- Algemeen en coördinatie: alle projecten die ingaan op de organisatorische kant van de afvalwaterketen
- Onderhoud en vervanging: alle projecten die ingaan op de technische kant van de afvalwaterketen
- Databeheer en rekenen: alle projecten die ingaan op het databeheer in de afvalwaterketen
- Toekomstgericht onderzoek: alle projecten die ingaan op nieuwe ontwikkelingen en inzichten in de afvalwaterketen

6.3.1 Algemeen en coördinatie

1. Communicatie richting inwoners en bedrijven

Rioleringsonderwerpen raken in toenemende mate het leven van onze inwoners. Vroeger lagen de rioolbuizen onder de grond en was er geen verdere aandacht voor nodig. Tegenwoordig wordt van inwoners gevraagd of ze het hemelwater van hun huizen gescheiden willen aanleveren, stroomt hemelwater doelbewust over wegen en spoelen sommige inwoners hun toiletten al door met regenwater. Uitleg over deze onderwerpen is van belang om er grip op te houden. Hiernaast zorgt goede communicatie voor het makkelijker en goedkoper bereiken van onze doelen.

Binnen het samenwerkingsverband Maas en Mergelland gaan we daarom gezamenlijk communicatie-uitingen over deze onderwerpen opstellen en naar buiten brengen.

Dit project zal elk jaar van de planperiode worden uitgevoerd. Valkenburg aan de Geul zal trekker zijn van dit project en er is een budget van € 15.000,- per jaar beschikbaar voor inhuur van extern personeel en inkoop van communicatiemateriaal.

2. Uitwerking KRW-maatregelen

De Europese Kaderrichtlijn Water geeft strenge eisen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. Voor ons gebied betekent dit dat er veel aanpassingen moeten worden gedaan om de gewenste kwaliteit te bereiken. Er zijn verschillende lijsten opgesteld met uit te voeren maatregelen, maar deze zijn afhankelijk van het totaalpakket aan uitgevoerde maatregelen (als het één niet gebeurt, moet er meer van het ander gebeuren). De status van deze maatregelenlijsten is onduidelijk, omdat sommige lijsten intern zijn gebruikt en andere naar de Europese Unie zijn verstuurd.

Vanwege de hoge kosten van de uit te voeren maatregelen is het belangrijk dat er duidelijkheid komt over de uit te voeren maatregelen en degenen die het uitvoeren. De komende jaren gaan we daarom werken aan het onderbouwd in kaart brengen van de uit te voeren KRW-maatregelen.

Dit project zal in 2013 uitgevoerd worden en het waterschap Roer en Overmaas is de trekker. Er is een budget van € 20.000,- gereserveerd voor externe onderzoeken.

3. Uitwerking afvalwaterakkoorden: toezicht, handhaving en opstarten mogelijke nieuwe OAS'n

Tegelijk met het afvalwaterplan zijn afvalwaterakkoorden gesloten. Deze afvalwaterakkoorden bekrachtigen de afspraken die zijn gemaakt in de OAS'n Heugem-Limmel en Simpelveld-Wijlre. Om de uitvoering goed te laten verlopen is toezicht nodig en iemand die helpt bij het beoordelen of de afspraken wel of niet worden nagekomen. Bovendien is in de afvalwaterakkoorden expliciet opgenomen dat mogelijk nieuwe OAS'n worden opgesteld; er is iemand nodig om dit pro-

ces op te starten. Binnen dit project wordt de volledige afhandeling van de afvalwaterakkoorden geregeld.

Maastricht is trekker van dit project dat in 2013 wordt uitgevoerd. Er is een budget van € 50.000,- beschikbaar voor eventueel extern onderzoek en/of ondersteuning.

4. Organiseren één locatie om samen te werken

Gezamenlijk hebben we ervoor gekozen om 'structure follows strategy' te volgen. Met dit afvalwaterplan hebben we een grote stap voorwaarts gezet in onze strategie, daarom wordt inmiddels ook gewerkt aan de bijbehorende structuur. Wij geloven echter dat de structuur gaandeweg steeds meer vorm zal krijgen, daarom willen we al een stap voorwaarts maken voordat de structuur vastligt. Dit willen we doen door met zijn allen één á twee dagen in de week op een vaste locatie te werken. Zo leren we elkaar beter kennen, kunnen we makkelijker informatie delen en kunnen we werkzaamheden verdelen. Tijdens het bestuurlijk overleg van 25 mei 2012 is door alle bestuurders reeds ingestemd met dit voorstel. Binnen afzienbare tijd willen we een locatie regelen waar iedereen in één ruimte kan werken. Binnen dit project regelen we de locatie en inrichting van de werkplek.

Het werken vanaf één locatie is een jaarlijks project. Eijsden-Margraten is de trekker hiervan en er is een budget van € 40.000,- per jaar voor gereserveerd.

5. Uitwerken organisatie samenwerking

Zoals hierboven beschreven gaan we de komende jaren de structuur van de samenwerking meer vorm geven. Binnen dit project willen we duidelijkheid krijgen over de organisatorische kant met vragen als: wie is er verantwoordelijk voor het handelen, wie betaalt de kosten en aan wie wordt verantwoording afgelegd.

Valkenburg aan de Geul zal dit project trekken. Er is een budget van € 15.000,- voor beschikbaar en het staat gepland in 2013.

6. Programmamanagement AWP/Actielijst, aansturen samenwerking

Er is een uitgebreid pakket aan onderzoeken en projecten opgezet; verschillende personen moeten werkzaamheden uitvoeren en toezicht houden op de resultaten. Enkele keren per jaar zal moeten worden besproken of alles goed verloopt en of er aanpassingen nodig zijn. Binnen dit project wordt het toezicht en de aansturing van de gehele samenwerking geregeld.

Dit jaarlijkse project zal worden getrokken door Maastricht en Eijsden-Margraten. Er is een bedrag van € 15.000,- beschikbaar voor externe werkzaamheden om bijvoorbeeld projecten te controleren en extra onderzoek uit te voeren.

7. Ontwikkelen juridisch instrumentarium lozingen

Een breed gedragen probleem is dat de gemeenten op dit moment niet over voldoende juridische mogelijkheden beschikken om watergerelateerde eisen op te leggen bij alle nieuwbouwprojecten. Hiernaast is in het in sommige situaties ook bij bestaande bouw gewenst om als gemeente te kunnen ingrijpen. Problemen die vaak voorkomen zijn:

- het onvoldoende infiltreren en/of verwerken van hemelwater op eigen terrein, zodat de gemeente (en hiermee de gehele gemeenschap) moet betalen voor voorzieningen;
- het onvoldoende onderhouden van eigen voorzieningen, waardoor het functioneren niet optimaal is en ergens anders in de omgeving overlast ontstaat;

- het meer en meer bestraten van eigen terrein, waardoor hemelwater niet meer kan infiltreren in de bodem en de straten op stroomt of extra druk geeft op de hydraulische capaciteit van het bestaande stelsel.

Er bestaan verschillende mogelijkheden om hier als gemeenten een belangrijker rol in te spelen. Zo kan een hemelwaterverordening worden opgesteld of de bestaande bouwverordening worden aangepast. Dit project is bedoeld om het juridisch instrumentarium van de gemeenten beter te laten aansluiten bij de problemen die er worden ervaren.

Gulpen-Wittem is trekker van dit project en het wordt uitgevoerd in 2013. Een budget van € 20.000,- is gereserveerd voor externe ondersteuning.

8. Relatie waterschap - gemeenten: normen, bespreken, afstemmen en vastleggen

In dit afvalwaterplan is een gezamenlijke visie en strategie vastgelegd voor de afvalwaterketen in relatie met het watersysteem. Hiermee is de grote gedachte voor iedereen gelijk, maar op meer detailniveau bestaat de overeenstemming nog niet altijd. Vooral tussen het waterschap en de gemeenten loopt een aantal zaken die verdere uitwerking behoeven. Dit project is bedoeld om deze discussiepunten te benoemen en gezamenlijk tot een oplossing te komen.

Gulpen-Wittem is trekker van dit project. Het staat gepland in 2015 en het komt elke vijf jaar daarna terug, zodat we nieuwe ontwikkelingen die invloed hebben op de relatie tussen waterschap en gemeenten gestructureerd kunnen bespreken. Er is per keer een budget van € 5.000,- voor beschikbaar.

9. Contact met afvalwatercollega's over de grens onderhouden

Het Maas en Mergelland ligt ingeklemd tussen België en Duitsland. Veel water komt vanuit deze landen ons gebied binnen. Om deze redenen is het belangrijk om te weten wat hier speelt, zodat we ons kunnen aanpassen aan wat daar gebeurt als het nodig is. Bovendien kunnen we soms leren van de buurlanden, omdat ze allebei hun specifieke omgang hebben met waterstromen. Binnen dit project willen we contact leggen met alle relevante partijen in de omliggende landen en informatie uitwisselen over actuele zaken. Het is de wens om ook meer inzicht te krijgen in de toevoer van het water. Dit betekent dat naast de persoonlijke contacten ook zal worden gestreefd naar onderzoek dat inzicht geeft in waterhoeveelheden en –kwaliteit. Dit gebeurt vanuit de gedachte dat de afvalwaterketen niet bij de grens ophoudt en daarom gezamenlijk beleid en handelen nodig is.

Dit project zal worden getrokken door Gulpen-Wittem en begint in 2016. Er is geen jaarlijks extern budget opgenomen.

10. Vergelijkbaar maken financiële uitgangspunten: eenduidigheid in financiën en één gezamenlijke heffingsgrondslag?

Tijdens de totstandkoming van dit afvalwaterplan hebben we veel aandacht besteed aan de verschillen en overeenkomsten tussen alle partijen. De financiële uitgangspunten in de rioolheffingberekening bleken opvallende verschillen te bevatten: er zit verschil in de toerekening van kosten, begrotingsposten worden anders benoemd en de heffingsgrondslagen en –maatstaven voor de rioolheffing zijn verschillend. Aangezien de financiën vaak leidend zijn in werkzaamheden lijkt het voor de toekomst van de samenwerking goed om hier meer eenduidigheid in te krijgen. Waar logisch en mogelijk willen we proberen de financiën rondom de afvalwaterketen meer in overeenstemming met elkaar te krijgen. In dit Afvalwaterplan hebben we daar een begin mee gemaakt.

In 2016 zal worden begonnen aan dit project. Simpelveld zal het project trekken en er is een budget van € 30.000,- beschikbaar voor extern onderzoek en begeleiding.

11. Opstellen nieuw Beleidsplan (afval)waterbeheer inclusief GRP'n

Dit beleidsplan (afval)waterbeheer heeft een looptijd van 2013 tot en met 2017. In 2017 stellen we daarom een nieuw AWP op. In 2017 willen we gezamenlijk onze GRP'n vernieuwen. Tijdens het huidige proces zijn de GRP'n van de gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen vernieuwd. De andere gemeenten zullen een nieuw GRP opstellen met een looptijd tot 2017, of die van het huidige GRP verlengen tot dat jaar.

Dit project zal worden getrokken door Maastricht en er is een budget van € 150.000,- beschikbaar. Dit project zal vanwege de looptijd van het afvalwaterplan elke vijf jaar moeten worden uitgevoerd, beginnend in 2017.

6.3.2 Onderhoud en vervanging

12. Opstellen moederbestek voor inspectie en reiniging

Inspectie en reiniging is een onderhoudstaak die door alle gemeenten wordt uitgevoerd. Op dit moment stellen we allemaal zelf nog een omschrijving op van de uit te voeren werkzaamheden, terwijl deze omschrijving meestal zeer sterke overeenkomsten vertonen.. Om tijd en geld te besparen gaan we daarom één moederbestek opstellen, waarbij alleen de gebiedseigen kenmerken hoeven te worden ingevuld. Meerssen heeft daar al een begin mee gemaakt.

Meerssen zal trekker worden van dit project, dat in 2013 wordt uitgevoerd. Er is een budget van € 25.000,- beschikbaar voor externe werkzaamheden.

13. Plan opstellen voor afstemming onderhoudstaken gemeenten – waterschap

De onderhoudstaken vormen een belangrijk deel van de werkzaamheden in de afvalwaterketen van Maas en Mergelland. De verwachting bestaat dat door specialisatie en afstemming een tijdsvoordeel, kostenvoordeel en kwaliteitsvoordeel kan worden behaald. Het is de bedoeling dat we afspraken maken over het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden door één van de betrokken partijen/ een nieuw op te richten organisatie/ een gezamenlijk gekozen aannemer, het overdragen van het beheer van sommige voorzieningen en het afstemmen van werkwijzen en onderhoudsfrequenties.

Trekker van dit project is Eijsden-Margraten. Het project zal in 2013 worden uitgevoerd en er is een budget van € 40.000,- beschikbaar voor externe werkzaamheden en onderzoeken.

14. Afkoppelambities: bijhouden hoeveel er wordt afgekoppeld

We hebben allemaal afkoppelambities geformuleerd, zodat we weten waar we de komende jaren naar toe werken. Deze ambities zijn niet bindend, maar geven aan dat we de komende jaren veel aandacht willen besteden aan afkoppelen. Om hier inzicht in te krijgen gaan we de komende jaren op een centrale plaats bijhouden hoeveel hectare verhard oppervlak wordt afgekoppeld.

Jaarlijks zal worden bijgehouden hoeveel hectare verhard oppervlak is afgekoppeld. Simpelveld is trekker van dit project en er is geen extra budget voor nodig.

15. Vervangen door opgraven vs. relinen: bijhouden afstanden en kosten per meter

Binnen het Maas en Mergelland-gebied bestaan opvallende verschillen in de verhouding tussen vervangen van riolen door opgraven en het relinen van riolen. Bovendien zijn er opvallende verschillen in de ervaren kosten per meter riool voor vervangen door opgraven en relinen. Daarom gaan we de komende jaren bijhouden hoeveel we per vervangingsproject uitgeven en deze gegevens verzamelen we op een centrale plek. Zo verzamelen we inzicht in de kosten van vervangen door opgraven en vervangen door relinen.

Simpelveld is trekker van dit project dat jaarlijks zal worden uitgevoerd. Er is geen extra budget voor nodig.

16. Inspectie- en reinigingsfrequentie: onderzoek naar ideale situatie

Op dit moment volgen de meeste gemeenten de inspectie- en reinigingsfrequentie van riolen die gebruikelijk is in Nederland: 1 keer in de 8 tot 12 jaar wordt het gehele stelsel gereinigd en geïnspecteerd. Deze frequentie is op traditie gebaseerd en omdat niet bekend is wat 'goed' is, wordt de landelijke standaard gevolgd. De komende jaren gaan we uitzoeken wat 'goede' frequenties zijn, zodat we doelgerichter kunnen reinigen en inspecteren en zo kosten besparen.

Dit project zal worden getrokken door Maastricht. Er is een budget van € 20.000,- beschikbaar voor externe onderzoeken en werkzaamheden en het vindt plaats in 2015.

17. Inspectieresultaten: werkwijze beoordeling

De beoordeling van inspectieresultaten geeft aan of er reparaties moeten worden uitgevoerd aan een rioolbuis, of dat deze zelfs helemaal moet worden vervangen. Er bestaan landelijke en Europese richtlijnen voor de beoordeling en uit te voeren maatregelen, maar in de praktijk blijken deze richtlijnen anders te worden toegepast. De komende jaren gaan we proberen om binnen het samenwerkingsverband Maas en Mergelland op dezelfde manier de beoordeling van inspectieresultaten uit te voeren. Dit zorgt ervoor dat we beter aangeven waarom we reparaties uitvoeren en bespaart mogelijk kosten.

Simpelveld is trekker van dit project, dat in 2015 zal worden uitgevoerd. Er is een bedrag van € 10.000,- gereserveerd voor externe onderzoeken en begeleiding.

*6.3.3 Databeheer en rekenen**18. Verdere uitwerking strategisch meetplan*

Meetgegevens zijn belangrijk om nut en noodzaak van investeringen te onderbouwen. Het afgelopen jaar is daarom gewerkt aan een meetplan voor de hele regio. Er is nog geen goed en volledig meetplan bekend, daarom werken we hier de komende jaren aan door. In dit project is enkel het opstellen van het meetplan opgenomen. Mogelijke investeringen in meetapparatuur zijn locatiegebonden en daarom niet meegenomen in de kosten.

In 2014 zal dit project worden uitgevoerd. Trekker is Vaals en er is een budget van € 50.000,- beschikbaar voor externe werkzaamheden en begeleiding.

19. Uitgangspunten BRP'n vaststellen

In een basisrioleringsplan worden de uitkomsten van berekeningen vastgelegd, die zijn uitgevoerd om de werking te controleren in bepaalde (neerslag)omstandigheden. Hiervoor worden vele uitgangspunten opgesteld, zodat de theoretische berekening zo dicht mogelijk bij de wer-

kelijkheid komt. Deze uitgangspunten verschillen per gemeente, daarom zijn de uitkomsten van de BRP'n niet goed vergelijkbaar. De komende jaren maken we afspraken over de uitgangspunten met als doel de uitkomsten van de BRP'n van alle gemeenten eerlijk te kunnen vergelijken.

WBL zal trekker zijn van dit project dat in 2013 wordt uitgevoerd. Er is een budget van € 5.000,- van beschikbaar voor externe werkzaamheden.

20. BRP'n controleren

Wanneer er een vaste set van uitgangspunten is vastgesteld voor de BRP'n, dan controleren en actualiseren we onze BRP'n en conform deze uitgangspunten. Jaarlijks zal een deel van de BRP'n worden geactualiseerd.

WBL is trekker van dit project Er is een jaarlijks extern budget van € 35.000,- opgenomen voor controle van data en actualisatie van de BRP'n.

21. Inventarisatie huidige situatie en samenwerkingskansen databeheer

Databeheer is een knelpunt in veel organisaties. De grote waarde van goed databeheer voor de afvalwaterketen is voor iedereen duidelijk, maar er is onvoldoende tijd en kennis om het goed te organiseren. Daarom gaan we onderzoeken of databeheer binnen het samenwerkingsverband Maas en Mergelland gezamenlijk kan worden uitgevoerd. De eerste stap hierin is een inventarisatie van de huidige situatie. Op basis van de inventarisatie van de huidige situatie van het databeheer gaan we vervolgens kijken naar de mogelijkheden voor samenwerking in het databeheer. Wat zijn de kansen? Wat zijn de moeilijkheden? Wat zijn de kosten? En wat zijn de voordelen?

In 2013 zal worden begonnen aan het onderzoek naar databeheer. De drie stappen die worden gemaakt zullen allemaal worden getrokken door Meerssen en Simpelveld. Er is een bedrag geraamd van € 40.000,- voor externe ondersteuning.

22. Uitwerking samenwerking databeheer

De vervolgstap is het uitvoeren van het samenwerkingsplan voor databeheer in de afvalwaterketen. Hierbinnen is veel mogelijk en het zal pas over enkele jaren bekend zijn wat de uitkomst is. Dit project gaat deze uitwerking opzetten en begeleiden. Mogelijk zijn extra investeringen nodig in de transitie van het ene naar het andere databeheersysteem; vanwege de onzekerheid zijn deze kosten niet geraamd.

Meerssen en Simpelveld zijn de gezamenlijke trekkers van dit project. In 2015 wordt dit uitgevoerd en er is een budget van € 50.000,- voor gereserveerd.

23. Grondwatermeetnet: meetplan en voorbereiding

Binnen het samenwerkingsverband Maas en Mergelland bestaat nog weinig inzicht in de grondwatersituatie. Om de inwoners beter van dienst te kunnen zijn gaan we dit verbeteren. Door een meetplan op te stellen wordt duidelijk waar we meetpunten moeten installeren om de gewenste informatie te verkrijgen. Vervolgens moet de aanleg van het grondwatermeetnet worden aanbesteed. De kosten van de aanleg van de meetpunten zijn niet opgenomen in dit project, omdat dit voor elke partij afhankelijk is van al aanwezige meetpunten en de lokale situatie.

Maastricht trekt dit project omdat zij al veel ervaring hebben met grondwatermeetprojecten. In 2015 zal dit project worden uitgevoerd. Er is een bedrag van € 25.000,- gereserveerd voor externe werkzaamheden.

24. Grondwatermeetnet; verwerking data en onderzoek

Gegevens krijgen waarde door ze goed te gebruiken. Het grondwatermeetnet gaat naar verwachting waardevolle data opleveren, daarom moet de verwerking van de data wel goed worden geregeld. Hier is op dit moment nog weinig kennis over aanwezig, daarom willen we dit gezamenlijk oppakken. Een gedeeld systeem helpt bij het eenduidig verwerken en analyseren van meetgegevens.

Vanaf 2015 zal de informatie uit het grondwatermeetnet jaarlijks worden verwerkt en geanalyseerd. Maastricht trekt dit project en er is een jaarlijks budget van € 10.000,- beschikbaar.

6.3.4 Toekomstgericht onderzoek

25. Relatie met Ruimtelijke Ordening: contacten verbeteren en procedures stroomlijnen

Door klimaatverandering wordt het steeds moeilijker om al het water ondergronds af te voeren en te bergen. Bovengrondse maatregelen zijn vaak veel goedkoper. Bij een goed ruimtelijk ontwerp kunnen veel voordelen worden gecombineerd: een grote regenwater afvoercapaciteit, berging van water in vijvers en waterpartijen, sfeervol water om aan te wonen, het tegengaan van hittestress, enzovoort. Ruimtelijk ontwerpers kunnen niet altijd op de hoogte zijn van de nieuwste ontwikkelingen in de afvalwaterketen en houden daardoor niet altijd rekening met de ontwerpvoordelen voor de afvalwaterketen. Wij willen daarom de contacten met de ruimtelijk ontwerpers verbeteren en procedures met hun stroomlijnen.

Het waterschap Roer en Overmaas is trekker van dit project. In 2014 zal dit project worden uitgevoerd en er is een bedrag van € 5.000,- beschikbaar voor externe werkzaamheden.

26. Duurzame onkruidbestrijding: vergroten inzicht en bepalen van gemeenschappelijke lijn

Wanneer verhard oppervlak wordt afgekoppeld stroomt het hemelwater dat op de straten valt af naar nabijgelegen beekjes en andere wateren. Op dit moment is het in veel gemeenten gebruikelijk dat onkruid van de straten wordt verwijderd met chemische middelen. Deze chemicaliën stromen in afgekoppelde gebieden met het hemelwater mee naar het oppervlaktewater. Om dit te voorkomen schakelen veel gemeenten over naar duurzame onkruidbestrijding, zonder chemicaliën. We gaan gezamenlijk uitzoeken of dit voor onze gemeenten nodig is, wat de gevolgen zijn en hoe de kostenverdeling zou moeten worden.

Vaals is trekker van dit project dat in 2014 wordt uitgevoerd. Er is een budget van € 5.000,- gereserveerd voor externe werkzaamheden.

27. Onderzoek rioolvreemd water

Rioolvreemd water is al het water dat via de riolen bij de RWZI terechtkomt, maar hier niet thuis hoort. Denk hierbij aan grondwater, drainagewater en infiltratiewater dat via overstorten, lekke buizen en foutieve aansluitingen de riolen binnenkomt. De kosten van rioolvreemd water kunnen hoog zijn, omdat er water wordt getransporteerd en gezuiverd terwijl dit niet nodig is. Daarom gaan we onderzoek doen naar rioolvreemd water: we willen weten hoeveel rioolvreemd water in dit gebied voorkomt en waar het vandaan komt.

De trekker van dit project is het waterschap Roer en Overmaas en er is een budget van € 25.000,- gereserveerd voor externe werkzaamheden.

28. Klimaatadaptatie: o.a. hittestress, buienradar, inzicht in afstromen hemelwater

Klimaatverandering gaat naar verwachting leiden tot heviger regenbuien en grotere perioden van droogte. De laatste jaren is al een stijging te zien van het aantal hevige buien, maar het is te vroeg om deze stijging toe te schrijven aan klimaatverandering. We willen ons goed voorbereiden op deze onzekere toekomst, daarom beginnen we met het verzamelen van informatie en inzichten. Een eerste stap is het aanschaffen van een buienradar-abonnement, zodat we inzicht krijgen in de neerslagintensiteit van de buien die nu over ons gebied trekken. Vervolgens willen we weten hoe dit hemelwater over onze heuvels stroomt: welke stromingen ontstaan en waar hoopt het zich op? Hiernaast zijn er vele verwante onderwerpen, waaronder de stijging van de temperatuur in dichtbebouwde omgevingen. Binnen dit project gaan we kijken hoe we onze afvalwaterketen het beste kunnen voorbereiden op klimaatverandering.

Maastricht wordt de trekker en er is een budget van € 40.000,- gereserveerd voor externe werkzaamheden.

29. Pilots nieuwe sanitatie

Honderden jaren geleden werd bedacht dat riolering kan worden gebruikt om afvalwater af te voeren. Zuiveringen werden gebouwd op de plaats waar het rioolwater werd geloosd, zodat er niet teveel verontreinigd water in het oppervlaktewater zou terechtkomen. Deze simpele eerste systemen zijn doorontwikkeld tot het huidige rioolstelsel waarbij ieder perceel een aansluiting heeft of een voorziening die een vergelijkbaar milieurendement biedt als een RWZI. Zo is de afvalwaterketen constant in beweging en zal de komende jaren ook doorbewegen. Vooral duurzaamheid krijgt veel aandacht, net zoals grondstoffenterugwinning en hergebruik van waterstromen. Wij willen op de hoogte blijven van deze ontwikkelingen en daarom weloverwogen één of enkele pilots uitvoeren met nieuwe sanitatie technieken. We gaan er van uit dat de projectkosten van de pilots nu nog te voorzien zijn, daarom hebben we hier geen bedrag voor gereserveerd. Wel hebben we een bedrag gereserveerd voor voorstudies en ondersteuning. In 2016 wordt dit project uitgevoerd en WBL is trekker hiervan. Er is een bedrag van € 20.000,- beschikbaar voor externe onderzoeken en begeleiding.

30. Omgang met IBA's: uitbreiden of afschaffen?

Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) heeft vele voor- en nadelen. Voordelen zijn onder andere de beperkte kosten en makkelijke plaatsing van een IBA, nadelen zijn het lastige onderhoud en beperkte zuivering van afvalwater dat plaatsvindt. De kwaliteit van IBA's is aan het verbeteren, ondertussen speelt er bij bestaande IBA's vaak een onderhoudsprobleem. We willen graag meer informatie over het functioneren van IBA's. Onder meer de volgende vragen willen we beantwoord krijgen: hoe goed zuiveren IBA's afvalwater, hoe moet je IBA's onderhouden en hoe goed functioneren de IBA's van de toekomst?

Gulpen-Wittem is trekker van dit project dat in 2016 wordt uitgevoerd. Er is een budget van € 10.000,- gereserveerd voor extern onderzoek.

6.4 Verdeling externe kosten

De acties zijn ook voorzien van een (globale) raming van externe kosten en van een verdeling van de externe kosten over de verschillende partijen.

De totale verdeling van de kosten is in onderstaande tabel weergegeven, de kosten zijn in de kostendekkingsberekeningen in de nieuwe GRP'n opgenomen.

Tabel D Externe kosten actieprogramma per partij

		E-M	G-W	MA	ME	SI	VA	VG	WS/WBL
jaarlijks vanaf	2013-2014	12.600	6.300	47.250	9.450	4.200	5.250	9.450	10.500
	2015	1.200	600	4.500	900	400	500	900	1.000
	2016-2017	3.600	1.800	13.500	2.700	1.200	1.500	2.700	3.000
eenmalig	2013-2014	33.000	16.500	123.750	24.750	11.000	13.750	24.750	27.500
	2015	20.400	10.200	76.500	15.300	6.800	8.500	15.300	17.000
	2016-2017	3.600	1.800	13.500	2.700	1.200	1.500	2.700	3.000
1x 5 jaar vanaf	2015	600	300	2.250	450	200	250	450	500
	2017	18.000	9.000	67.500	13.500	6.000	7.500	13.500	15.000

6.5 Tijdsbeslag

Om de acties uit te kunnen voeren, is tijd nodig. Per actie is een trekker benoemd, die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de actie. Dat wil niet zeggen dat diegene alles zelf moet doen, de trekker formeert een "team" om zich heen die de actie gaat uitvoeren, met externe ondersteuning als dat nodig is.

In onderstaande tabel is op hoofdlijn de tijdbesteding per jaar aangegeven. Hieruit blijkt dat er per partner per jaar gemiddeld zo'n 10-15 dagen nodig zijn voor de actie. Deze tijd is nodig om de acties ook daadwerkelijk goed uit te voeren!

Momenteel wordt deze tijd nog niet structureel besteed, het betreft dus een uitbreiding van de inspanning. Het is een investering in tijd, die de komende jaren zeker voordeel zal gaan opleveren. De acties zijn bedoeld om door middel van verdergaande samenwerking op de totale inzet van personeel te kunnen besparen, de kwaliteit te verhogen en de kwetsbaarheid van onze organisaties op dit vlak te verminderen. De kost gaat dus even voor de baat uit. We merken wel op dat als we deze onderzoeken zelf en alleen zouden uitvoeren, we veel meer tijd zouden moeten besteden.

Tabel E Samenvatting tijdbesteding (uren) actieprogramma 2013-2017

		EM	GW	MA	ME	SI	VA	VG	WRO	WBL
	2013	<u>103</u>	<u>65</u>	<u>111</u>	<u>61</u>	<u>73</u>	<u>53</u>	<u>82</u>	<u>79</u>	<u>53</u>
uren trekker		60	16	76	12	24	0	40	36	0
uren volger		43	49	35	49	49	53	42	43	53
	2014	<u>150</u>	<u>75</u>	<u>107</u>	<u>82</u>	<u>102</u>	<u>113</u>	<u>92</u>	<u>84</u>	<u>100</u>
uren trekker		100	0	40	18	24	52	24	12	36
uren volger		50	75	67	64	78	61	68	72	64
	2015	<u>134</u>	<u>96</u>	<u>191</u>	<u>88</u>	<u>117</u>	<u>84</u>	<u>101</u>	<u>92</u>	<u>101</u>
uren trekker		60	16	152	12	36	0	24	12	24
uren volger		74	80	39	76	81	84	77	80	77
	2016	<u>99</u>	<u>63</u>	<u>89</u>	<u>49</u>	<u>86</u>	<u>49</u>	<u>66</u>	<u>49</u>	<u>74</u>
uren trekker		60	20	52	0	48	0	24	0	36
uren volger		39	43	37	49	38	49	42	49	38
	2017	<u>131</u>	<u>87</u>	<u>201</u>	<u>81</u>	<u>118</u>	<u>81</u>	<u>98</u>	<u>81</u>	<u>98</u>
uren trekker		60	8	160	0	48	0	4	0	24
uren volger		71	79	41	81	70	81	94	81	74
	totaal	617	386	699	361	496	380	439	385	426

6.6 Besparingen (minder meer)

Er is berekend wat het de individuele partijen had gekost als de acties die nu gezamenlijk zijn afgesproken, individueel zouden worden uitgevoerd.

Het totaal aan externe kosten bij gezamenlijke acties is begroot op € 1,2 miljoen. Als elke partij de acties afzonderlijk zou uitvoeren, zouden de kosten circa € 1,8 miljoen bedragen. Het voordeel van de samenwerking bedraagt dus afgerond € 0,6 miljoen in de periode 2013-2017. Daartegenover staat dat de extra personele inzet ook geld kost. Als we daarmee rekening houden, bedraagt de netto besparing afgerond € 0,2 miljoen.

Bijlage 1

Operationele kengetallen

De operationele kengetallen in onderstaand overzicht zijn gebruikt om te vergelijken en om van te leren. Er mag niet zonder meer absolute waarde aan worden toegekend omdat er sprake kan zijn van verschillende achtergronden, historie en werkwijzen. Dit is in workshops gedeeld en besproken.

	Eijssden-Margraten	Gulpen-Wittem	Maastricht	Meerssen	Simpelveld	Vaals	Valkenburg a/d Geul
Reiniging riolering, per m, gemiddelde diameter (400mm)	0,74 (tot 40% vervuiling en beton)	> €1,50 (20% vervuiling, prijspeil 2008)	1,93 (bij vervuilingsgraad van 15-25% en	145 euro per uur (nacalculatie)	0,9	2	1,5
Inspectie riolering, per m, gemiddelde diameter (400mm)	0,69	inspectie > €1,30 (prijspeil 2008)	1,79	143 euro per uur (nacalculatie)	0,95	1,85	1,2
Reiniging kolken, per kolk per keer	1,7	1,76	1,45	1,45	2,64	onbekend, eigen dienst	1,9 reinigen (+0,05 voor inspectie en 0,3 voor onkruidvrij maken)
Afvoeren en verwerken kolkenslib, per ton	52	55	52,5	62,5	65 (pp 2009)	52	59
Reiniging gemalen, per gemaal per keer	hoofdgemalen (1 pomp): 127; BBB's: 1200-1500	hoofdgemalen (1 en 2 pomps): 115; BBB's: 180	gemiddeld 150 voor kleine en grote gemalen	geen hoofdgemalen	geen hoofdgemalen	89	geen grote gemalen, alleen BBB's
Inspectie gemalen, per gemaal per keer	hoofdgemalen (1 pomp): 114; BBB's: 200	hoofdgemalen (1 pomp): 110; hoofdgemalen (2 pomps): 150; BBB's: 175-200	gemiddeld 275 voor kleine en grote gemalen	geen hoofdgemalen	geen hoofdgemalen	2.000 per jaar voor 1 inspectie alle gemalen (17 hoofd-, 41 drukriool): gemiddeld 35 euro per gemaal	geen grote gemalen, alleen BBB's
Reiniging pompunits drukriolering, per unit, per keer	57	29	gemiddeld 150 voor kleine en grote gemalen	23,5	94	55	gemiddeld: 90,4 (reiniging + inspectie 1x per jaar), 67,6 (reiniging + inspectie 2x per jaar)
Inspectie pompunits, per unit per keer	46	45	gemiddeld 275 voor kleine en grote gemalen	221	74	2000 per jaar voor 1 inspectie alle gemalen (17 hoofd-, 41 drukriool): gemiddeld 35 euro per gemaal	
Kosten onderhoud regenwaterbuffers, per jaar	gebeurt ad-hoc, na klachten wordt uitgediept	14.500, maar dit bedrag is ook bedoeld voor incidenten	onbekend	geen onderhoud	6.000	geen regenwaterbuffers	5 stuks, 1.600-2.000 per jaar voor 2x maaien
Kosten maaien bermsloten, per jaar	weinig/geen watergangen, daarom geen apart budget	onbekend, opgenomen in ander budget	onbekend	50.000	nvt	geen watergangen	32.900 om alle bermen in buitengebied 2 x per jaar te maaien

NB: In Simpelveld voert WBL de inspectie en het onderhoud aan gemalen en pompunits uit.

Bijlage 2

Afspraak standaard levensduren, eenheidsprijzen
c.a.

Afgesproken technische standaardlevensduren:

Riolen aangelegd voor 1970:	60 jaar
Riolen aangelegd vanaf 1970:	80 jaar
Gemalen mechanisch/elektrisch:	15 jaar
Gemalen bouwkundig:	60 jaar
Persleidingen:	60 jaar

Eenheidsprijzen vervanging riolering

Eenheidsprijzen Leidraad Riolering tbv vervangingskostenberekening vrijvervalriolering Afvalwaterbeheer Maas en Mergelland													
Uitgangspunten		Basisprijs riool 300 mm		370 Euro / m									
Basisprijs riool 700 mm		840 Euro / m											
In basisprijs riool:		materiaal											
		grondwerk											
		verharding		50% asfalt, 50% bestrating, open sleuf									
		diversen		verkeer, toegankelijkheid, kabels, leidingen, bomen									
		toeslagen		41,7%, ex BTW									
				zie LR D1100, tabel B1.1									
Basisprijs rioolput		2210 Euro / stuk											
1 put per		40 meter											
Basisprijs perceelsaansluiting		400 Euro / stuk											
1 perceelsaansluiting per		10 meter											
Basisprijs kolk en kolk aansluiting		310 Euro / stuk											
1 kolk en kolk aansluiting per		10 meter										Kosten	
Prijspeil Leidraad Riolering		2007											
Prijspeil nu:		2012											
Inflatie per jaar		2%											
										Indexering		Vervanging	

Bijlage 3

Actie- en uitvoeringsprogramma samenwerking

Actieprogramma samenwerking Maas en Mergelland									Raming eigen uren			Verdeling over partijen										Urenbesteding								
Nr.	Omschrijving	Prioriteit	Periode	Waarom?	Trekker	Raming externe kosten	Elke partij apart externe kosten	Frequentie	totaal	trekker	volgers	Actie	E-M	G-W	MA	ME	SI	VA	VG	WRO/WBL	EM	GW	MA	ME	SI	VA	VG	WRO	WBL	
Algemeen en coördinatie																														
1	Communicatie richting burger	1	2013-2017	C	VG	€ 15.000	€ 5.000	jaarlijks	80	24	56	1	€ 1.800	€ 900	€ 6.750	€ 1.350	€ 600	€ 750	€ 1.350	€ 1.500		7	7		7	7	7	24	7	7
2	Uitwerking KRW-maatregelen	1	2013-2014	I, A	WRO	€ 20.000	€ 10.000	eenmalig	116	36	80	2	€ 2.400	€ 1.200	€ 9.000	€ 1.800	€ 800	€ 1.000	€ 1.800	€ 2.000		10	10	10	10	10	10	10	36	10
3	Uitwerking afvalwaterakkoorden: toezicht, handhaving en opstarten mogelijke nieuwe OAS'n	1	2013-2014	I, A	MA	€ 50.000	€ 5.000	eenmalig	116	36	80	3	€ 6.000	€ 3.000	€ 22.500	€ 4.500	€ 2.000	€ 2.500	€ 4.500	€ 5.000		10	10	36	10	10	10	10	10	10
4	Organiseren één locatie om te werken	1	2013-2017	EB	EM	€ 40.000	€ 0	jaarlijks	36	20	16	4	€ 4.800	€ 2.400	€ 18.000	€ 3.600	€ 1.600	€ 2.000	€ 3.600	€ 4.000		20	2	2	2	2	2	2	2	2
5	Uitwerking organisatie samenwerking	1	2013-2014	EB	VG	€ 15.000	€ 5.000	eenmalig	48	16	32	5	€ 1.800	€ 900	€ 6.750	€ 1.350	€ 600	€ 750	€ 1.350	€ 1.500		4	4	4	4	4	4	16	4	4
6	Programmamanagement AWP/actielijst: aansturen samenwerking	1	2013-2017	EB	MA/EM	€ 15.000	€ 0	jaarlijks	136	80	56	6	€ 1.800	€ 900	€ 6.750	€ 1.350	€ 600	€ 750	€ 1.350	€ 1.500		40	8	40	8	8	8	8	8	8
7	Ontwikkelen juridisch instrumentarium lozingen	1	2013-2014	EB	GW	€ 20.000	€ 10.000	eenmalig	48	16	32	7	€ 2.400	€ 1.200	€ 9.000	€ 1.800	€ 800	€ 1.000	€ 1.800	€ 2.000		4	16	4	4	4	4	4	4	4
8	Relatie waterschap - gemeenten: normen (bijv. regenwaterbuffers) bespreken, afstemmen en vastleggen	2	2015	I, V, A	GW	€ 5.000	€ 2.000	1x per 5 jaar	48	16	32	8	€ 600	€ 300	€ 2.250	€ 450	€ 200	€ 250	€ 450	€ 500		4	16	4	4	4	4	4	4	4
9	Contact met afvalwatercollega's over de grens onderhouden	3	2016-2017	EB	GW	€ 0	€ 0	jaarlijks	24	8	16	9	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		2	8	2	2	2	2	2	2	2
10	Vergelijkbaar maken financiële uitgangspunten: één gezamenlijke heffingsgrondslag?, kostendekkingsmodel	3	2016-2017		SI	€ 30.000	€ 7.500	jaarlijks	80	24	56	10	€ 3.600	€ 1.800	€ 13.500	€ 2.700	€ 1.200	€ 1.500	€ 2.700	€ 3.000		7	7	7	7	24	7	7	7	7
11	Opstellen nieuw Beleidsplan (afval)waterbeheer incl. GRP'n	3	2016-2017		MA	€ 150.000	€ 20.000	1x per 5 jaar	440	120	320	11	€ 18.000	€ 9.000	€ 67.500	€ 13.500	€ 6.000	€ 7.500	€ 13.500	€ 15.000		40	40	120	40	40	40	40	40	40
Onderhoud en vervanging																														
12	Opstellen moederbestek voor inspectie en reiniging	1	2013-2014	EB	ME	€ 25.000	€ 15.000	eenmalig	44	12	32	12	€ 3.000	€ 1.500	€ 11.250	€ 2.250	€ 1.000	€ 1.250	€ 2.250	€ 2.500		4	4	4	12	4	4	4	4	4
13	Plan opstellen voor afstemming onderhoudstaken gemeenten - waterschap: onderhoud rioolstelsel, baggeren, onderhoud regenwaterbuffers, maaien sloten, etc.	1	2013-2014	EB	EM	€ 40.000	€ 10.000	eenmalig	160	40	120	13	€ 4.800	€ 2.400	€ 18.000	€ 3.600	€ 1.600	€ 2.000	€ 3.600	€ 4.000		40	15	15	15	15	15	15	15	15
14	Afkoppelambities: bijhouden hoeveel er wordt afgekoppeld	1	2013-2017	EB	SI	€ 0	€ 0	jaarlijks	28	12	16	14	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		2	2	2	2	12	2	2	2	2
15	Vervangen met opgraven vs. relinen: bijhouden afstanden en kosten per meter	1	2013-2017	I, EB	SI	€ 0	€ 0	jaarlijks	28	12	16	15	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		2	2	2	2	12	2	2	2	2
16	Inspectie- en reinigingsfrequentie: onderzoek naar ideale situatie	2	2015	EB	MA	€ 20.000	€ 5.000	eenmalig	36	12	24	16	€ 2.400	€ 1.200	€ 9.000	€ 1.800	€ 800	€ 1.000	€ 1.800	€ 2.000		3	3	12	3	3	3	3	3	3
17	Inspectieresultaten: werkwijze beoordeling	2	2015	EB	SI	€ 10.000	€ 3.000	eenmalig	36	12	24	17	€ 1.200	€ 600	€ 4.500	€ 900	€ 400	€ 500	€ 900	€ 1.000		3	3	3	3	12	3	3	3	3
Databeheer en rekenen																														
18	Verdere uitwerking strategisch meetplan	1	2013-2014	I, V, A	VA	€ 50.000	€ 15.000	eenmalig	120	40	80	18	€ 6.000	€ 3.000	€ 22.500	€ 4.500	€ 2.000	€ 2.500	€ 4.500	€ 5.000		10	10	10	10	10	40	10	10	10
19	Uitgangspunten BRP'n vaststellen	1	2013-2014	I, V, A	WBL	€ 5.000	€ 1.000	eenmalig	44	12	32	19	€ 600	€ 300	€ 2.250	€ 450	€ 200	€ 250	€ 450	€ 500		4	4	4	4	4	4	4	4	12
20	BRP'n controleren, actualiseren	1	2013-2017	I, V, A	WBL	€ 35.000	€ 5.000	jaarlijks	80	24	56	20	€ 4.200	€ 2.100	€ 15.750	€ 3.150	€ 1.400	€ 1.750	€ 3.150	€ 3.500		7	7	7	7	7	7	7	7	24
21	Inventarisatie huidige situatie en samenwerkingskansen databeheer	1	2013-2014	V, EB	ME/SI	€ 40.000	€ 10.000	eenmalig	113	36	77	21	€ 4.800	€ 2.400	€ 18.000	€ 3.600	€ 1.600	€ 2.000	€ 3.600	€ 4.000		11	11	11	18	18	11	11	11	11
22	Uitwerken samenwerking databeheer	2	2015	EB	ME/SI	€ 50.000	€ 15.000	eenmalig	80	24	56	22	€ 6.000	€ 3.000	€ 22.500	€ 4.500	€ 2.000	€ 2.500	€ 4.500	€ 5.000		8	8	8	12	12	8	8	8	8
23	Grondwatermeetnet: meetplan en voorbereiding	2	2015	I, V, A	MA	€ 25.000	€ 10.000	eenmalig	160	48	112	23	€ 3.000	€ 1.500	€ 11.250	€ 2.250	€ 1.000	€ 1.250	€ 2.250	€ 2.500		14	14	48	14	14	14	14	14	14
24	Grondwatermeetnet: verwerking data en onderzoek	2	2015	I, V, A	MA	€ 10.000	€ 5.000	jaarlijks	44	12	32	24	€ 1.200	€ 600	€ 4.500	€ 900	€ 400	€ 500	€ 900	€ 1.000		4	4	12	4	4	4	4	4	4
Toekomstgericht onderzoek																														
25	Relatie met RO: contacten verbeteren en procedures stroomlijnen	1	2013-2014	EB, I	WRO	€ 5.000	€ 1.000	eenmalig	36	12	24	25	€ 600	€ 300	€ 2.250	€ 450	€ 200	€ 250	€ 450	€ 500		3	3	3	3	3	3	3	12	3
26	Duurzame onkruidbestrijding: vergroten inzicht en bepalen van gemeenschappelijke lijn	1	2013-2014	EB, A	VA	€ 5.000	€ 2.000	eenmalig	44	12	32	26	€ 600	€ 300	€ 2.250	€ 450	€ 200	€ 250	€ 450	€ 500		4	4	4	4	4	12	4	4	4
27	Onderzoek rioolvreemd water	2	2015	EB	WRO	€ 25.000	€ 5.000	eenmalig	44	12	32	27	€ 3.000	€ 1.500	€ 11.250	€ 2.250	€ 1.000	€ 1.250	€ 2.250	€ 2.500		4	4	4	4	4	4	4	12	4
28	Klimaatadaptatie: o.a. hittestress, buienradar, inzicht in afstromen hemelwater	2	2015	I, V	MA	€ 40.000	€ 15.000	eenmalig	168	40	128	28	€ 4.800	€ 2.400	€ 18.000	€ 3.600	€ 1.600	€ 2.000	€ 3.600	€ 4.000		16	16	40	16	16	16	16	16	16
29	Pilots nieuwe sanitatie	3	2016-2017	I, V, EB	WBL	€ 20.000	€ 10.000	eenmalig	44	12	32	29	€ 2.400	€ 1.200	€ 9.000	€ 1.800	€ 800	€ 1.000	€ 1.800	€ 2.000		4	4	4	4	4	4	4	4	12
30	Omgang met IBA's: doorgaan, uitbreiden of afschaffen?	3	2016-2017	I, V, EB	GW	€ 10.000	€ 2.500	eenmalig	44	12	32	30	€ 1.200	€ 600	€ 4.500	€ 900	€ 400	€ 500	€ 900	€ 1.000		4	12	4	4	4	4	4	4	4

Bijlage 4

Wetsteksten

Wet milieubeheer

Zorgplicht stedelijk afvalwater

Artikel 10.33

1. De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkt het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Hemel- en grondwaterverordening

Artikel 10.32a

1. De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat:
 - a. bij het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, wordt voldaan aan de in die verordening gestelde regels, en
 - b. het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater in een voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater binnen een in die verordening aangegeven termijn wordt beëindigd.
2. Van de mogelijkheid, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt geen gebruik gemaakt, indien van degene bij wie afvloeiend hemelwater of grondwater vrijkomt redelijkerwijs geen andere wijze van afvoer van dat water kan worden geleverd.

Waterwet

Zorgplicht zuivering

Artikel 3.4

1. Zuivering van stedelijk afvalwater gebracht in een openbaar vuilwaterriool geschiedt in een daartoe bestemde inrichting onder de zorg van een waterschap. Een zodanige inrichting kan worden geëxploiteerd door het waterschap zelf dan wel door een rechtspersoon die door het bestuur van het waterschap met die zuivering is belast.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen het bestuur van het betrokken waterschap en de raad van een betrokken gemeente op voorstel van één van beide partijen besluiten, dat de zuivering van daarbij aangewezen stedelijk afvalwater in die gemeente, vanaf een daarbij te bepalen tijdstip, geschiedt in een daartoe bestemde inrichting onder de zorg van die gemeente. Een besluit als bedoeld in de vorige volzin kan slechts worden genomen op grond dat zulks aantoonbaar doelmatiger is voor de zuivering van stedelijk afvalwater.
3. Het bestuur van het waterschap en de raad van de betrokken gemeente beslissen op een voorstel als bedoeld in het tweede lid, binnen één jaar na de dag waarop het door de raad van de betrokken gemeente dan wel door het bestuur van het waterschap is ontvangen. Bij gebreke van overeenstemming binnen die termijn beslissen, de beide partijen gehoord, gedeputeerde staten.

Zorgplicht hemelwater

Artikel 3.5

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden geleverd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Zorgplicht grondwater

Artikel 3.6

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Samenwerking

Artikel 3.8

Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.

Bijlage 5

Maatregelen 'van helder naar schoon water'

MATIDEL	Maatregelomschrijving	km	Eenheid	Maatregelnaam	Gemeente	Toelichting	herlichaam	pluistafel	Tijdval
NL58-118	(vistrap; gemaal) - Selzerbeek-	1 stuks		vispasseerbaar maken kunstwerk	Gulpen-Vittem	Voor kosten zie lijswijver - bodemval 1	Selzerbeek	Waterschap 2010-2015	
NL58-082	(vistrap; gemaal) - Geul- STUW	1 stuks		vispasseerbaar maken kunstwerk	Gulpen-Vittem	Inclusief verdeelbalk Molentak-Geulbak (VIS_61)	Geul	Waterschap 2010-2015	
NL58-085	(vistrap; gemaal) - Geul-	1 stuks		vispasseerbaar maken kunstwerk	Gulpen-Vittem	Kosten is inclusief vistrap Epermolen (= VIS_58)	Geul	Waterschap 2010-2015	
NL58-124	MEETGoot AZINFABRIEK	1 stuks		uitvoeren onderzoek	Gulpen-Vittem	AZINFABRIEK GULPEN - Gulp- PANNEKOENMOLLEN -Gulp- STUW MOLENTAK + STUW GULP + VISTRAP - Gulp- STUW Synergiesubsidiëproject - Centrumplan Valkenburg - alleen het onderdeel afkoppelen opgevoerd conform tabel Maurice Mommers, gem. Valkenburg - Toegekende subsidie € 83.000	Gulp	Waterschap 2010-2015	
NL58_0397	Afkoppelen verhard oppervlak	4 ha		afkoppelen verhard oppervlak	Valkenburg ad Geul	Synergiesubsidiëproject- Gemeente Meerssen- Duurzaam watersysteem Ulestraten - Afkoppelen verhard oppervlak	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58_0398	Afkoppelen verhard oppervlak	12 ha		afkoppelen verhard oppervlak	Meerssen	Ulestraten- Toegekende subsidie € 200.000	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58_0399	Afkoppelen verhard oppervlak	2,2 ha		afkoppelen verhard oppervlak	Gulpen-Vittem	Gemeente Gulpen-Vittem Synergiesubsidiëproject- kern Eijs (Afkoppelen kern Eijs en aanpassing nolering) (Subsidie € 209.000)	Eyserbeek	Gemeente 2010-2015	
NL58_0405	Afkoppelen verhard oppervlak	15 ha		afkoppelen verhard oppervlak	Maastricht	Synergiesubsidiëproject- Landgoederzone Maastricht - gemeente Maastricht- o.a. Afkoppelen van het verhard oppervlak van het gemeentelijk rioolstelsel. Dit om, aanvullend op de basisinspanning, maatregelen te treffen om de vullemis van de gemeentelijke rio	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58_0406	Opstellen GRP+	1 stuks		opstellen nieuw plan	Simpelveld	Gemeente Simpelveld: in het nieuwe plan wordt besloten over eventuele sanering van overstorten op kwetsbare en zeer kwetsbare bekken. "De looptijd van ons huidige GRP is van 2004 t/m 2008. Dit betekent dat wij dit jaar (2008) een nieuw GRP+ moeten opstellen		Gemeente 2010-2015	
NL58_0411	Afkoppelen verhard oppervlak	11 ha		afkoppelen verhard oppervlak	Vaals	Jos Francodeweg (0,67ha); Fr. Bernhardplein (0,24 ha) - Maastrichterlaan (6,16ha) - Rijksweg Lemiërs (2 ha) - Von Clermontpark (2ha) - Randweg Nieuwe Herbergenweg (0,88ha) = totaal 11,95 ha te Vaals = Waterlichaam Selzerbeek	Selzerbeek	Gemeente 2010-2015	
NL58-3447	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2287 -Geulle -Oostbroek / Huiserstraat - gebied 5 - - rol.plannr:- 6931 - KRW-doel: T= 5- Berging = 210m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) - Akkoord met optima in	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3448	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2289 -Geulle -Mooreveld / Heerenstraat - gebied 6 -Heerenstraat - rol.plannr:- 6485 - KRW-doel: T= 5- Berging = 240m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) -	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3449	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2291 -Bunde -Pasweg - gebied 4 -Pasweg - rol.plannr:- 4028 - KRW-doel: T= 5- Berging = 100m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) - Akkoord met opname in SGBP Maas - B	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3450	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2295 -Geulle -Hussenbergstraat - gebied 3 -Hussenbergstraat - rol.plannr:- 6535 - KRW-doel: T= 5- Berging = 70m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) - Akkoord met optima	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3451	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2296 -Meerssen -Houthemmerweg / Beemderweg - gebied 1 -Beemderweg - rol.plannr:- 7052 - KRW-doel: T= 5- Berging = 120m³	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3452	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2298 -Geulle -Geulle - gebied 8 -Brugweg - rol.plannr:- 6828 - KRW-doel: T= 5- Berging = 960m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) - Akkoord met opname in SGBP Maas	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3453	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2300 -Geulle -Brommelen / Westbroek - gebied 4 -Andreas Suierlaan - rol.plannr:- 6380 - KRW-doel: T= 5- Berging = 410m³	Geul	Gemeente 2010-2015	
NL58-3454	Aanleg groene berging	1 stuks		aanpakken riooloverstorten	Meerssen	Gemeente Meerssen - Overstort OS_2305 -Ulestraten - gebied 1 -Humcoverstraat / Visweg - rol.plannr:- 5690 - KRW-doel: T= 2- Berging = 2490m³ - - Totale reservering € 1,1 miljoen (= uitgaande van maximale raming per groene berging) - Akkoord	Geul	Gemeente 2010-2015	

Een aantal gemeenten hebben 21 juni 2012 brieven ontvangen van “Kaderrichtlijn Water MAAS” met daarin een overzicht van de uitvoeringsmaatregelen, waarin is aangegeven dat de maatregelen in principe in 2015 uitgevoerd dienen te zijn.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de in die brieven weergegeven maatregelen.

Gemeente	Maatregel	Maatregelstatus begin 2012
Eijsden-Margraten	GEEN MAATREGELEN IN SGBP 2009-2015	
Gulpen-Wittern	Afkoppelen verhard oppervlak, Kern Eijs, Synergieproject	In uitvoering
	Geen aandachtspunten	
Maastricht	Afkoppelen verhard oppervlak, Synergiesubsidieproject-Landgoederenzone Maastricht	In uitvoering
	Geen aandachtspunten	
Meerssen	Aanleg groene berging, Bunde -Pasweg	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Geulle	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Geulle -Brommelen / Westbroek	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Geulle -Hussenbergstraat	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Geulle -Moorveld / Heerenstraat	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Geulle -Oostbroek / Hulsersstraat	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Meerssen -Houthemmerweg / Beemderweg	Gefaseerd
Meerssen	Aanleg groene berging, Ulestraten	Gefaseerd
Meerssen	Afkoppelen verhard oppervlak, Synergiesubsidieproject Duurzaam watersysteem Ulestraten	Gefaseerd
	De noodzaak voor fasering van een maatregel dient u goed te documenteren. Bij fasering kunnen Synergiesubsidies vervallen.	
Simpelveld	Opstellen GRP+	Uitgevoerd
	Geen aandachtspunten	
Vaals	Afkoppelen verhard oppervlak, J.Francotteweg-Pr. Bernhardpln-Maastrichterln-Rijksweg Lemiers-Von Clermontpark-Randweg Nieuwe Hertogenweg	In uitvoering
	Geen aandachtspunten	
Valkenburg	Afkoppelen verhard oppervlak, Synergiesubsidieproject - Centrumplan Valkenburg	In uitvoering
	Geen aandachtspunten	